

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra teorie práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vztah práva a sportu s důrazem na řešení sporů v
oblasti sportu**

Zpracovala: Adéla Doudová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.

Plzeň, 2019

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Vztah práva a sportu s důrazem na řešení sporů v oblasti sportu*“ vypracovala samostatně a všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány.“

V Plzni, říjen 2019

Adéla Doudová

Poděkování:

„Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce, Mgr. Janu Legovi, Ph.D., za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Velký dík patří rovněž rodině, která mě v průběhu studia podporovala a v neposlední řadě děkuji mému snoubenci za nekonečnou trpělivost.“

Abstrakt

Diplomová práce se v úvodu zabývá vztahem práva a sportu, definicí sportu a jeho právním zakotvením jak v národní, tak mezinárodní úpravě. Také je rozebrána otázka existence sportovního práva jako samostatného právního odvětví. Následuje popis základních atributů spolku jako nejběžnější formy sportovních organizací. V další části práce jsou představeny možnosti řešení sporů ve sportu vzniklých, zejména v rámci interních mechanismů sportovní organizace, jak je předvedeno konkrétně na příkladu fotbalu. Samostatná kapitola je pak věnována Arbitrážnímu soudu pro sport v Lausanne.

Klíčová slova: CAS, FAČR, FIFA, UEFA, spolek, sport, sportovní právo, řešení sportovních sporů

Abstract

The thesis deals with the relationship between law and sports, with the definition of sport and its legal regulation both national and international. There is also a part which analyzes a question about the existence of sports law as an independent legal branch. A description of the fundamental attributes of the association as the most common form of sports organization follows. In the next part of the thesis possibilities of dispute resolution in sport can be found, particularly the internal mechanisms within the framework of sports organization which is demonstrated on the football as a clear example. A separate chapter is devoted to the Court of Arbitration for Sport in Lausanne.

Keywords: CAS, FAČR, FIFA, UEFA, association, sport, sports law, sports dispute resolution

Seznam použitých zkratek

CAS	Court of Arbitration for Sport (Arbitrážní soud pro sport)
ČOV	Český olympijský výbor
ČUS	Česká unie sportu
EPO	Erythropoetin
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
FIFA	Fédération Internationale de Football Association, (Mezinárodní federace fotbalových asociací)
ISU	Mezinárodní bruslařská unie (International skating union)
Listina	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ve znění pozdějších předpisů
MOV	Mezinárodní olympijský výbor
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
UEFA	Unie evropských fotbalových asociací
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Obsah

Seznam použitých zkratek	5
Úvod	8
1. Právo a sport	10
1.1. Sport	10
1.2. Vztah sportu a práva.....	11
1.3. Existuje sportovní právo?.....	12
1.4. Definice sportu	14
1.5. Právní úprava sportu v ČR.....	17
1.6. Legislativa EU v oblasti sportu	21
2. Právní rámec sportovních organizací v ČR	23
2.1. Sportovní organizace v ČR	23
2.2. Spolkové právo.....	24
2.2.1. Založení a vznik spolku	26
2.2.2. Orgány spolku.....	28
2.2.3. Zrušení a zánik spolku	30
2.2.4. Ochrana člena před rozhodnutími orgánu spolku	31
3. Řešení sporů v oblasti sportu	32
3.1. Autonomní řešení sportovních sporů v rámci sportovní organizace.....	32
3.2. Příklad fotbalu.....	33
3.2.1. Národní úroveň řešení sporů v rámci fotbalu, mechanismus řešení sporů FAČR	34
3.2.2. Evropská úroveň řešení sporů v rámci fotbalu, principy řešení sporů UEFA	37
3.2.3. Mezinárodní úroveň řešení sportovních sporů v rámci fotbalu, orgány pro řešení sporů FIFA	39
4. Mezinárodní sportovní arbitráž.....	41

4.1.	Historie a vývoj CAS	41
4.2.	Jurisdikce CAS.....	44
4.3.	Řízení před CAS	45
4.3.1.	Řádné arbitrážní řízení.....	47
4.3.2.	Odvolací řízení.....	48
4.3.3.	Mediace CAS	49
4.3.4.	Ad hoc divize CAS	50
4.3.5.	Antidopingová divize CAS.....	51
4.4.	Kauza Pechstein	52
4.5.	Kauza Mutu.....	55
4.5.1.	Vliv rozsudku ESLP ve věci Pechstein a Mutu na CAS.....	56
Závěr	58
Resumé.....	60
Seznam použité literatury	62
Články	63
Cizojazyčné články	64
Legislativa	65
Mezinárodní dokumenty	65
Judikatura	66
Předpisy sportovních organizací	66
Ostatní elektronické zdroje	67

Úvod

Sport je fenomén, který přitahuje čím dál tím víc lidí. Pro někoho je to radost, protože sport představuje formu aktivního odpočinku, někdo zase bere pohyb jako nutné, ale zdraví prospěšné, zlo. V České republice najdeme také mnoho skalních fanoušků, kteří se sportu přímo nevěnují, ale pasivnímu sledování věnují podstatnou část svého volného času. V dnešní době už sport představuje i obchodní artikl, je součástí showbyznysu. Přesto sport jako takový může mít jistě nezanedbatelnou roli v utváření dětských osobností a pomáhat k smysluplnému trávení času.

Téma je aktuální, význam sportu neustále roste a s tím i potřeba jej příslušně právně upravovat. Nasnadě je otázka, zda tato problematika zakládala samostatné právní odvětví, kterou podrobíme analýze různých teoretických pojetí, právní úpravy a forem regulace.

Práce si klade za cíl podat ucelenější pohled na problematiku práva ve sportu, speciálně potom v oblasti řešení sportovních sporů. Práce je rozdělena na několik částí. V úvodu zůstává hlavně v teoreticko-právní rovině, když se snaží osvětlit vztah práva ke sportu a zároveň sport pro tyto účely definovat. Jistě spolu tyto dva pojmy souvisí, ale do jaké míry je ingerence práva do sportu vhodná?

Jedna z kapitol je věnována právní formě sportovních organizací v tuzemském prostředí. Vzhledem k tomu, že nejčastěji vznikají sportovní kluby a asociace ve formě spolků, je nastíněn základ spolkové úpravy v České republice. Obecný přehled je předpokladem k proniknutí do následující části práce o řešení sporů v oblasti sportu.

Jak vypadá hierarchická struktura takové sportovní organizace? A jak ovlivňuje postupy rozhodování sporných situací uvnitř této konstrukce? Dobrovolným vstupem do takové organizace (klubu) se sportovci zavazují k dodržování příslušných vnitřních pravidel, která zpravidla stanoví primárně spor řešit prostřednictvím vnitřních mechanismů v rámci organizace. K demonstraci využijeme příkladu fotbalu. Díky jeho oblíbenosti ve světovém měřítku, měl

možnost vytvořit velmi propracovanou strukturu, která disponuje provázanými pravomocnými orgány, na národní i mezinárodní úrovni.

V poslední kapitole práce dospívá až k Arbitrážnímu soudu pro sport v Lausanne (CAS). Přes nástin založení a historického vývoje se dostaneme až k popisu jednotlivých druhů řízení před CAS. Vyvstalá otázka nezávislosti této instituce je prezentována na reálných případech z rozhodovací praxe.

1. Právo a sport

1.1. Sport

Původ slova je podle Olivové v latinském (*se*) *deportare* (bavit se), později přejatého do románských jazyků jako *disport* a nakonec užívaného ve zkrácené formě sport.¹ Sport se v mnohém překrývá s hrou, spojuje je dobrovolnost a požitek z výkonu konkrétní činnosti Flemr a Valjent uvádí, že v Anglii naopak rozlišují *sports* (*sporty* reprezentované např. skokem do dálky nebo cyklistika) a *games* (*hry* ve smyslu fotbalu nebo hokeje).²

Sport se dle historiků vyvíjel jednak v důsledku potřeby fyzicky připravit vojáky do boje. Dílčí úkoly jako např. střelba z luku nebo jízda na koni se potom trénovaly ve formě zábavných soutěží.³ Na druhou stranu byl sport také považován za výchovný prvek nebo dokonce mohl být prostředníkem k náboženským rituálům. Například u středoamerických indiánských kmenů v rámci rituálu docházelo k usmrcení (obětování) poražených.⁴ Do současné podoby se začal sport utvářet až v industrializovaném 19. století, kdy organizovaná kosmopolitní kapitalistická společnost měla tendence stanovovat pravidla a vytvářet strukturu pro sportovní organizace a to na místní, regionální, národní, kontinentální i celosvětové úrovni.⁵

Sport je dnes v běžné řeči chápán jako (fyzická⁶) aktivita, která má určitá pravidla a výsledky jejího provozování se dají nějak změřit nebo porovnat s dalšími účastníky. Zároveň může působit jako prostředek k usměrňování agresivity⁷, protože jde o svého druhu nenásilnou formou vybití energie. Navíc mládež může vnímat úspěšné reprezentanty jako vzory a upnout se tak v kritickém

¹ OLIVOVÁ, V. *Sport a hry ve starověkém světě*. Praha: Artia, 1998, s. 8

² FLEMR, L., VALJENT Z. *Socializace sportem* [online]. [cit. 30. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.utvs.cvut.cz/lectors/zv_socializace_sportem.pdf

³ Tamtéž, s. 12.

⁴ TÁBORSKÝ, F., *Sportovní hry*, GRADA, 2004, Praha, s. 9.

⁵ Tamtéž.

⁶ Nutnost fyzické aktivity pro vymezení konkrétního sportu je v současnosti sporována, protože se pod sport začínají řadit i aktivity náročné po stránce intelektuální jako třeba poker nebo šachy.

⁷ SÁDOVSKÝ, S. *Právní aspekty násilí ve sportu*, UK v Praze, Karolinum, 2010, s. 20

věku na něco veskrze pozitivního. Pomáhá integraci hendikepovaných do společnosti. Díky sportu vznikají nová pracovní místa a může pomoci s integrací hendikepovaných nebo jinak znevýhodněných osob do společnosti. Autorka je toho názoru, že mezinárodně úspěšní sportovci pozitivně reprezentují svou zemi v zahraničí, upevňují národního ducha a celistvost národa jako takového. Díky profesionalizaci sportu ho více vnímáme jako ekonomický produkt a to právě nutně vede k rozvoji legislativy.

Institucionální rámec sportu potom Novotný vysvětluje jako vztah následujících, relativně nezávislých, subsystemů:

- *vládního sektoru a státní správy*
- *sportu organizovaného v rámci sportovních federací*
- *sportu organizovaného v rámci olympijského hnutí.*⁸

1.2. Vztah sportu a práva

Již v průběhu dvacátého století se mnoho teoretiků práva vyjadřovalo na téma vztahu sportu a práva. Zauli dle Králíka ve své přirozenoprávní teorii užívá výrazu *Homo Ludens* pro člověka, který nachází uspokojení plynoucí přímo ze samotného sportu, protikladem je *homo faber* – člověk dotčený každodenními útrapami života.⁹ Zauli sport vnímá jako „...*nespornou a oprávněnou tělesnou činnost lidského života, ze které neplyne žádný užitek pro základní lidské potřeby.*“¹⁰ Latinské *Ludus* znamená hra a hra je takovým průvodním znakem vývoje lidského konání. Sportovcem amatérem se člověk rodí, zatímco profesionálem se může v průběhu života stát a budou na něj bezvýhradně platit normy pozitivního práva.¹¹ Na sportovce amatéra se budou vztahovat pouze zákony přírodní, které podle Zauliho zahrnují dodržování sportovních zásad jako

⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*, Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 13.

⁹ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 111.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ KUKLÍK, J. a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 6.

je dobrá víra, rovnost, solidarita atp.¹² Grayson podle Králíka zase tvrdí, že sport je už moc brutální a násilný na to, aby se hřiště považovalo za soukromý prostor a právo tam nesmělo vstupovat. A Latz podle Králíka zastával názor, že soudní přezkum rozhodnutí orgánů sportovních organizací by měl nastat v případech, kdy napadají *elementární právní pozice*.¹³ Určit s přesností dosah a obsah pojmu elementární je bezesporu problematické, ale v některých situacích je nutnost vnějšího zásahu nesporná, kupříkladu když se jedná o trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy.

Sport a právo vnímáme jako dva regulativní systémy, jejichž společným cílem je zjištění nedostatků a jejich odstranění, případně vylepšení vnitřním působením. Autoregulačním prvkem může být v tomto případě např. úprava pravidel sportovních utkání pro zajištění bezpečnosti hráčů, rozhodčí i diváků. Dosah regulace práva je mnohem širší než možnosti regulace oblasti sportovní, dokonce v jisté míře pokrývá oblast regulace sportu.¹⁴

1.3. Existuje sportovní právo?

Na úvod úvahy o existenci sportovního práva je už skoro zvykem citovat C. Woodhouse a učiníme tak i tady: „Často jsem tvrdil, že nic jako sportovní právo neexistuje. Místo toho se vždy jedná o aplikaci disciplín jako smluvní právo, správní právo, právo na ochranu hospodářské soutěže, právo duševního vlastnictví, právo na ochranu osobnosti či pracovní právo na situace ve sportu... doufám, že si to další generace sportovních právníků užijí stejně dobře jako já za posledních 25 let. Ale nezapomeňte, že nic takového jako sportovní právo neexistuje.“¹⁵

S tímto tvrzením lze (nikoli však bezvýjimečně) souhlasit, jak bude vysvětleno dále. Ovšem již na tomto místě je dobré upozornit na zajímavý fakt, že

¹² KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 121.

¹³ Tamtéž, s. 113.

¹⁴ Tamtéž, s. 9.

¹⁵ WOODHOUSE, C. The Lawyer in Sport: Some reflection. Sport and Law Journal, 1996, 14, s. 4 in KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 131.

užití pojmu „sportovní právník“ se Woodhouse nebrání, přestože existenci „sportovního práva“ jako takového zatracuje.

V průběhu času se objevila právní odvětví, která se dnes považují za samostatná, přestože v minulosti tomu tak nebylo. Nakonec došlo k jejich vystoupení z jiných oblastí práva jako např. pracovní právo nebo právo duševního vlastnictví z nadřazeného odvětví práva civilního. Je možné, že podobný osud čeká i na další, třeba právo informačních technologií vzhledem k rychlosti současného technologického vývoje je nasnadě. Co se týká „sportovního práva“, v zahraničí jsou osamostatňující tendence výraznější, například ve Spojených státech amerických je již možnost na univerzitách studovat v rámci právnických fakult obor sportovního práva.¹⁶ V českém, ba i evropském prostředí se můžeme zatím bavit o pojmu mezinárodní sportovní právo - do značné míry závislé na regulaci ze strany Evropské Unie.¹⁷ Existence „sportovního práva“ jako samostatné právní disciplíny zůstává diskutabilní, jelikož předmět vymezení rozhodně není jednotný (zasahuje do mnoha odvětví) a dosah sportovně-právní regulace je sporný. Mezi zastánce sportovního práva se podle Králíka řadí např. Scherrer, který vyloženě toužil po jeho osamostatnění, s nejednoznačným názorem se potom setkáme u autorů Hory nebo Gardinera a negativní stanovisko zaujali např. Prusák a samotný Králík.¹⁸ Nicméně případné uznání sportovního práva jako samostatného odvětví stejně nestojí na názoru autorů a ani nárůst legislativy ve sportovní oblasti automaticky nepředpokládá vznik nové právní disciplíny.

Pro existenci sportovního práva jako samostatného odvětví nemluví ani to, že se nejedná o systém právních norem. Rozsah úpravy sportu je sice široký, Leroy dle Králíka dokonce přichází s pojmem „*Hyperlegalita sportu*“, který má znázorňovat hustotu sítě pravidel, kterou je oblast sportu regulována.¹⁹ Přestože se nejedná o normy právní, sportovní normy i pravidla upravující oblast sportu musí zůstat v legálním rámci, aby nedošlo k jejich popření pro rozpor se zákonem.

¹⁶ MARQUETTE UNIVERSITY [online]. [cit. 20. 10. 2019]. Dostupné z: <https://law.marquette.edu/programs-degrees/sports-law>

¹⁷ KUKLÍK, J. a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 16.

¹⁸ Podrobněji KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 144.

¹⁹ Tamtéž.

Právní norma je základní jednotkou normativního aktu a jejími charakteristickými znaky jsou:

- Formální účinnost (norma je přijata kompetentním orgánem předepsanou procedurou a vyhlášena stanoveným způsobem, poté náležitě publikována)
- Obecnost
- Regulativnost/normativnost (preskriptivní, reguluje společenské vztahy)
- Všeobecná závaznost (nejde pouze o doporučení)
- Vynutitelnost (donucení, hrozba sankce)²⁰

Primární poslání je v zásadě stejné jak u norem právních, tak u těch sportovních, ale rozdíl je v závaznosti, respektive dobrovolnosti podřízení se jim. Interní sportovní předpisy se nepublikují ve Sbírce zákonů, takže nejsou ani vynutitelné a sankcionované státem. Na druhou stranu přesto, že se jedná o vnitřní sportovní předpisy a nikoli pramen práva, Nejvyšší soud ČR judikoval závaznost interních předpisů mezinárodní lyžařské federace na sjezdové trati i pro nečleny.²¹

1.4. Definice sportu

Sport jako takový je denně praktikován značným množstvím lidí, ať už se jedná o amatérskou nebo profesionální úroveň sportu, individuální nebo kolektivní sporty. Sport lze považovat za významnou činnost, jež ovlivňuje fungování společnosti a její stabilitu.²²

Význam pojmu sport je všem dobře známý, přestože každý si pod ním představí něco trochu jiného, se všemi lidmi je nějakým způsobem svázán. Nezáleží na tom, jestli v aktivní nebo pasivní formě. Ale je tak snadné sport i právně definovat? Přestože klíčové slovo *sport* nebo jeho odvozeninu najdeme

²⁰ KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, str. 153–154.

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, č. j. 25 Cdo 1506/2004

²² KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*, Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 11

roztrošené v mnoha právních předpisech²³ napříč spektrem české legislativy soukromého i veřejného práva, chybí snaha o normativní vymezení. Nejspíše v tom hraje roli užívání pojmu sport jen okrajově v určitých souvislostech, které tak úplně jasnou definici nevyžadují. Na rozdíl od konkrétního zákona věnujícímu se sportu jako společenskému jevu, který vznikl až po téměř deseti letech od vzniku samostatného českého státu. Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podpoře sportu“) popisuje sport pro účely tohoto zákona v §2 odst. 1 jako *„každou formu tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“*²⁴

Sportovní činnost je samozřejmě vykonávána osobami. Hovoříme o sportovcích, kteří představují evidované fyzické osoby. Evidence je vedena u sportovní organizace v daném kalendářním roce, kdy je činnost vykonávána.²⁵ Stále se však jedná o definici pro daný zákon, protože v právu zatím přetrvává systém vymezování pojmu pro specifické účely zvlášť. Obecně platné stanovisko tedy legislativa neposkytuje a nejspíš by bylo výmluvnější, kdyby definice přišla ze sportovní vědy. Králík, který dokonce pochybuje, že je sport možné v obecné rovině opravdu nadefinovat, své čtenáře uklidňuje připomenutím, že *„sport existoval, existuje a existovat bude i bez toho, zda ho právo posvětil svou definicí.“*²⁶ Králík totiž vychází z předpokladu, že definice by měla obsáhnout všechny tyto aspekty:

- 1) *„definice sportu musí ve svém vymezení subsumovat již existující činnosti tradicí uznávané jako sport*
- 2) *alespoň v minimální míře by měla dokázat reagovat na budoucí vývoj sportu*

²³ Králík ve své publikaci uvádí, že již v roce 2000, kdy knihu psal, výskyt pojmu „sport“ v právních předpisech převyšoval tisícovku (KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 25)

²⁴ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, §2

²⁵ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, § 2 odst. 3

²⁶ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 27

- 3) *funkčně a předmětově musí ohraničit aktivity pojímané coby sport od ostatních společenských jevů*
- 4) *je nezbytné, aby vymezila stěžejní charakteristické znaky a principy sportu*
- 5) *z hlediska podstaty prováděné činnosti odlišit a zdůvodnit, proč určitá činnost je sportem, a další nikoliv, přestože odpovídá charakteristickým znakům a principům“²⁷*

Dále můžeme posoudit oficiální definiční snahy v celé řadě mezinárodních dokumentů. Významnou definici přinesla Evropská charta sportu, jež definuje sport jako „*všechny formy tělesné činnosti, které at' již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*“²⁸ Evropská charta sportu z roku 1992 představovala podklad pro zákon o podpoře sportu, definice sportu je tak v zásadě obdobná. Dalším velmi významným dokumentem, jež blíže specifikuje pojem sportu, je Mezinárodní charta tělesné výchovy a sportu. Přestože v něm přesnou definici sportu nenajdeme, zakotvuje právo na tělesnou výchovu a sport. Definuje ho jako základní lidské právo, jež má zásadní vliv na rozvoj osobnosti, a proto by měla být pro každého příležitostí k výkonu sportovní činnosti státem garantována.²⁹ Kodex sportovní etiky se potom věnuje především problematice *fair play*,³⁰ přesto však krátce definuje i pojem sportu. Sport je v Kodexu sportovní etiky chápán jako činnost, jež obohacuje samotný národ, ale i společenské vztahy, za splnění podmínky, že je vykonáván čestně.³¹

²⁷ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 27.

²⁸ Čl. 2 písm. a) Evropské charty sportu

²⁹ *Mezinárodní charta tělesné výchovy a sportu* [online]. 2015 [30. 9. 2019]. Dostupné z: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409_eng

³⁰ Fair play označuje obecně platná pravidla hry a sportovní chování, jejichž dodržování je většinou vyžadováno.

³¹ *Kodex sportovní etiky* [online]. [10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>

1.5. Právní úprava sportu v ČR

Vývoj legislativy v oblasti sportu narušilo provazování právních předpisů týkajících se sportu s ideami komunistického režimu, které byly po roce 1989 zrušeny. Nynější zákon o podpoře sportu vycházel z Evropské charty sportu.³² Jedná se o jediný předpis věnující se výhradně sportu, obsahuje skromných 8 paragrafů, a jak již název napovídá, upravuje vlastně jen formu podpory sportu ze strany státu. Přijetí zákona č. 230/2016 Sb., kterým se s účinností od 1. 1. 2017 měnil zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a další související předpisy (např. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů atd.) přineslo změny týkající se transparentnosti poskytování podpory sportovním organizacím z veřejných prostředků.³³ Prostřednictvím §3 odst. 1 písm. c) je deklarováno, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) *„zabezpečuje finanční podporu sportu ze státního rozpočtu“* a dle písm. j) zákona o podpoře sportu *„MŠMT vede v elektronické podobě rejstřík sportovních organizací žádajících o podporu ze státního rozpočtu podle § 6b nebo 6c a sportovců, trenérů a sportovních zařízení, na jejichž činnost se žádá o poskytnutí této podpory.“*³⁴ Povinnost zapisování do rejstříku potom stojí primárně na střešních sportovních organizacích (např. Česká unie sportu) a národních sportovních svazech (např. Fotbalová asociace České republiky), které musí zapsat celou svoji podřízenou strukturu. V současnosti je v rejstříku vedeno již přes 20 tisíc zapsaných sportovních organizací.³⁵ Státní dotace jsou sportovním svazům přidělovány na základě počtu členů (i když výsledná částka poměrům často neodpovídá), a proto i Česká unie sportu (dále jen „ČUS“) zavedla elektronickou evidenci. V současnosti seznam čítá zhruba 1,6 milionu sportovců, z toho necelý půl milionu fotbalistů, což z fotbalu dělá bezkonkurečně

³² 24. 9. 1992 RECOMMENDATION

³³ Důvodová zpráva novely zákona o podpoře sportu

³⁴ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, §3

³⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rejstřík sportu* [online]. [15. 3. 2019]. Dostupné z: https://rejstrikportu.msmt.cz/Verejna/default.aspx?f_MainContent_verejneOrganizaceControl=%C2%A71

nejoblíbenější sport.³⁶ Počty členů ČUS rok od roku klesají a děje se tak z důvodu pročištění systémových dat, ale rovněž je příčinou vzrůstající obliba neorganizovaného sportu.³⁷

Ani nejčerstvější novela zákona o podpoře sportu s účinností od posledního července roku 2019³⁸ nepřinesla mnoho změn do úpravy sportu jako takového a komplexní úprava tedy stále chybí. Novela totiž stojí primárně na vzniku zcela nového ústředního správního orgánu věnujícího se výhradně sportu - Národní sportovní agentury (dále jen „Agentura“). Agentura začne fungovat v lednu 2020 a převezme agendu MŠMT v dané oblasti, tedy přerozdělování finančních prostředků a péči o rozvoj sportu v České republice. Přebírat má taktéž správu nad zmiňovaným rejstříkem sportu. Za návrhem stál Milan Hnilička,³⁹ který byl následně také nominován na místo předsedy Agentury. Předseda Českého olympijského výboru⁴⁰ (dále jen „ČOV“) Jiří Kejval se k návrhu novely zákona o podpoře sportu vyjádřil takto: *„Návrh novely zákona o podpoře sportu se z devadesáti procent týká jen a pouze převodu pravomocí v rámci státní správy z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR na Národní sportovní agenturu. Vnímáme to jako politický akt, který nemá reálný dopad na sportovní prostředí, protože z našeho pohledu není podstatné, jaký úřad bude peníze do sportu rozdělovat. Každopádně v novele toho o sportu jako takovém moc není.“*⁴¹ Nicméně finální stanovisko ČOV nebylo proti vzniku Národní sportovní agentury, na rozdíl od poslanců STAN nebo Pirátů, kteří se shodně obávají o osud přerozdělovaných peněz a zvýšenou byrokracií, proto tento návrh nepodpořili.

³⁶ ČUS. *Počty registrovaných sportovců* [online]. [cit. 5. 10. 2019]. Dostupné z: <http://cf.datawrapper.de/Hhf8r/6/>

³⁷ ČESKÁ UNIE SPORTU. *Statistika České unie sportu* [online]. 2018. [cit. 15. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.cuscz.cz/o-nas/statistika.html>

³⁸ *Sněmovní tisk 241/0, část č. 1/4 Novela zákona o podpoře sportu* <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=241&CT1=0>

³⁹ Milan Hnilička je bývalý hokejový brankář a poslanec za hnutí ANO.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Poslanci*. [online]. [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=6453>

⁴⁰ Český olympijský výbor (ČOV) zastupuje český sport jako celek vůči státu, snaží se o zlepšení postavení sportu u nás a také o jeho zpřístupnění široké veřejnosti.

⁴¹ FELT, K. *Předseda ČOV Kejval o návrhu nového zákona o sportu, hymně i vztazích s ČUS: Některé záležitosti se demonizují*. [online]. 2018. [cit. 15. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.sport.cz/ostatni/ostatni/clanek/1011445-predseda-cov-kejval-o-navrhu-noveho-zakona-o-sportu-hymne-i-vztazich-s-cus-nektere-zalezitosti-se-demonizuji.html>

Novela potom dokonce neprošla Senátem s odůvodněním, že podmínky pro volbu předsedy jsou příliš vágní a jeho odvolání téměř nemožné a to přesto, že bude rozhodovat o přerozdělení opravdu velké sumy peněz.

Nicméně nakonec s podporou poslanců ANO, ČSSD, KSČM a KDU-ČSL⁴² návrh těsně prošel a Národní sportovní agentura vznikla k 1. srpnu 2019.

Podmínky sportu v ČR tak zůstávají víceméně amatérské a pro naše reprezentanty je v mnoha ohledech těžší konkurovat na mezinárodní úrovni sportovcům ze zemí, kde je sport významněji podporován. Jurka ve své publikaci uvádí, že sport do státního rozpočtu dokonce přináší více peněz, než se mu jako podpory dostává.⁴³

Dílčí otázky „sportovního práva“ jsou proto upraveny dalšími zákony. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod* pro oblast spolkového a sdružovacího práva a práva na spravedlivý proces. Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů pro oblast občanskoprávní odpovědnosti a spolkového práva. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů pro oblast trestněprávní odpovědnosti. V případě mimosoudního projednání sporu potom zákon č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*, ve znění pozdějších předpisů, dále jen zákon o rozhodčím řízení a další.

Vztah státu ke sportu lze poznat na základě jeho přístupu k němu. Existuje například model intervenční, při kterém v praxi dochází k výraznějším zásahům do sportu prováděných státem, jež tuto oblast kontroluje, ale zároveň finančně podporuje.⁴⁴ U nás stále převažuje model liberální s významným prvkem spolkové autonomie, kde role státu je spíše podpůrná, protože spolky by měly být odděleny od státu, jak vyplývá z čl. 20 odst. 4 Listiny. V České republice se dá mluvit o velké míře nezávislosti sportu na státu, organizace sportu je totiž

⁴² *Národní sportovní agenturu povede bývalý hokejista Hnilička. Bude mít plat jako ministr* [online]. [cit. 26. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/narodni-sportovni-agenturu-povede-byvaly-hokejista-hnilicka-bude-mit-plat-jako-ministr-40294408>

⁴³ JURKA, H. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 12.

⁴⁴ Tamtéž. s. 1.

víceméně výhradně v rukou subjektů nestátních. Otázkou zůstává, jestli tento stav není zapříčiněn nedostatečností právní úpravy. Cílem rozhodně není, aby stát nepřiměřeně zasahoval do všech aspektů sportovní činnosti, ale vzhledem k rostoucí důležitosti sportu by měl právní řád obsahovat základní úpravu o jeho rozvoji a podpoře - určující směr, kterým by se měl sport ubírat.⁴⁵ Na sportovně-právní vztahy je nyní nutné aplikovat obecnější úpravu (nejčastěji soukromoprávní předpisy), což by nepředstavovalo takový problém, kdyby zrovna oblast sportu nevykazovala taková specifika. Není proto možné obecné normy aplikovat bez dalšího usměrnění.⁴⁶

Zajímavý je pohled na úpravu sportovního práva na Slovensku, která je dnes o mnoho rozsáhlejší, než ta česká, přestože před přijetím zákona č. 440/2015 Z.z., o športe a o zmene a doplněníh niektorých zákonov (dále jen „zákon o športe“) sdílely obě země podobné nedostatky v úpravě sportu právem.⁴⁷

Slovensko přistoupilo ke kodifikaci „sportovního práva“ a §1 zákona o športe“ vymezuje jeho předmět: *„Tento zákon upravuje šport, osoby v športe, právné vzťahy při športovej činnosti, posobnosť orgánov verejnej moci a orgánov verejnej správy v oblasti športu a opatrenia proti negatívnym javom v športe.“*⁴⁸

Zákon o športe pokrývá poměrně velkou oblast působení práva ve sportu a zároveň nepřipravuje sportovní organizace o jejich autonomii, tudíž je zachována kontinuita dosavadní praxe.⁴⁹

⁴⁵ JURKA, H. Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí. Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 3.

⁴⁶ Tamtéž, s. 5.

⁴⁷ Tamtéž, s. 13.

⁴⁸ Zákon o športe. [online]. [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Zakony/Zbierka-zakonov.aspx>

⁴⁹ Blíže např. LISSE, L. *Komparace právní úpravy sportovních organizací v českém zákoně o podpoře sportu a slovenském zákoně o sportu* [online]. 2018. [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/komparace-pravni-upravy-sportovnich-organizaci-v-ceskem-zakone-o-podpore-sportu-a-slovenskem-zakone-o-sportu-108507.html>

1.6. Legislativa EU v oblasti sportu

Cílem této kapitoly není zcela obsáhnout vztah sportu a EU, ale na regulaci práva ve sportu je nutné nahlížet v mezinárodním (pro Česko republiku potom především evropském) měřítku. Česká republika je členem Evropské unie již od roku 2004, takže unijní předpisy jsou součástí českého právního řádu. Přelomovým dokumentem pro postavení sportu v evropském právu byla Lisabonská smlouva účinná od 1. 12. 2009, protože do té doby nebyla nikde zákonná pravomoc EU v oblasti sportu explicitně vyjádřena. Přesto sportu i některé dřívější oficiální dokumenty nějakým způsobem věnovaly svou pozornost. Bílá kniha o sportu z roku 2007 a následující rok přijatý akční plán „Pierre de Coubertin“ jistě pomohly utvářet základ evropské politiky v této oblasti.⁵⁰ Šlo o první komplexní iniciativy, jejichž cílem bylo zdůraznit společenskou úlohu sportu a jeho význam pro veřejné zdraví. Ale byly to hlavně změny ve Smlouvě o fungování Evropské unie⁵¹ (dříve Smlouva o založení Evropského společenství) vyjádřené Lisabonskou smlouvou, které stanovily základ pro strukturovanou podporu sportu ze strany EU. Smlouva o fungování Evropské unie nejprve v čl. 6 vymezuje pravomoc EU pro činnosti podporující činnost členských států právě na poli sportu⁵² a článek 165 potom v odstavci 1 uvádí, že Unie „*přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.*“⁵³

Definice pojmu „sport“ sice v evropských dokumentech figuruje, jak bylo naznačeno výše, ale žádná jednotná unijní definice neexistuje. Proto někdy dochází k rozporuplným situacím, jako v rozsudku ve věci *The English Bridge Union Limited versus Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (C-90/16)*⁵⁴, kde zasáhl Evropský soudní dvůr. Otázka se týkala zařazení sportovního bridže pod pojem sport. Ve Směrnici 2006/112/ES o společném

⁵⁰ GÁBRIŠ, T. *International and European Sports Law*. 1. vyd. Bratislava, vlastním nákladem. 2015, s. 11.

⁵¹ EVROPSKÁ UNIE. *Smlouva o fungování Evropské unie („SFEU“)* [online]. 2009. [cit. 12. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>

⁵² *Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)*, čl. 6 písm. e) [online]. 2009. [cit. 12. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>

⁵³ *Smlouva o fungování Evropské unie („SFEU“)* [online]. 2009. [cit. 12. 3. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>

⁵⁴ Rozsudek Evropského soudního dvora, č. j. C 90/16. Dostupný z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid>

systému DPH⁵⁵ chyběla konkrétní definice sportu, takže došlo ke sporu ohledně platby DPH, respektive o vrácení zaplacené DPH ze vstupních poplatků vybíraných za účast na bridžových turnajích. Soudní dvůr dospěl k závěru, že pod pojem sport se zařadí jen ty činnosti, při kterých dochází k nezadatelné tělesné aktivitě. Což vylučuje právě sporty, jako jsou bridž nebo třeba šachy. Záměrem však nebylo toto zjištění vztáhnout obecně, ale definovat ve světle konkrétního předpisu, na které subjekty se bude vztahovat daňová úleva – výklad je v tomto případě pochopitelně spíše restriktivní.

Z projednání u Evropského soudního dvora nicméně vzešly důležité aspekty určující význam pojmu „sport“.

Konkrétně následující tři určující faktory:

- (i) obvyklý smysl pojmu v běžném jazyce
- (ii) přihlédnutí ke kontextu, ve kterém je pojem použit a
- (iii) cíl, který sleduje právní úprava, jejíž je tento pojem součástí.⁵⁶

Mohlo by se zdát, že Evropský soudní dvůr obecně vyřazuje z definice sporty zahrnující jen zanedbatelnou sportovní aktivitu, ale zde je nutné zdůraznit, že šlo o definice pro výklad konkrétního předpisu.⁵⁷ Nicméně co se týká právní jistoty, není zrovna ideální, že je definice unijně nezakotvená, a tudíž pro každou oblast jiná.

⁵⁵ *Směrnice 2006/112/ES* [online]. 2006. [cit. 21. 2. 2019] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT>

⁵⁶ Rozsudek Evropského soudního dvora, č. j. C 90/16. Dostupný z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid>

⁵⁷ JANÁK, J. *Nový náhled na definici sportu v rozhodovací praxi Soudního dvora EU?* [online]. 2017. [cit. 21. 2. 2019] Dostupný z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-nahled-na-definici-sportu-v-rozhodovaci-praxi-soudniho-dvora-eu-106700.html>

2. Právní rámec sportovních organizací v ČR

Abychom snáze pronikli do problematiky řešení sportovních sporů, jistě bude k užítku nástin, jakého rámce v současné době sportovní organizace užívají k prosazování svých aktivit. V současném legislativním prostředí působí celá řada subjektů, nejčastěji ve formě spolku podle Zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. Spolek je zřejmě nejjednodušší variantou sdružení se pro výkon konkrétních činností. Dále nepředstavují takovou administrativní a finanční zátěž při zakládacím jednání jako jiné právní formy (obchodní, akciové společnosti), týká se jich daňové zvýhodnění, neručí za dluhy, v neposlední řadě jsou jim snáze dostupné granty a dotace. Realizace a výkon sportovní činnosti u nás nepředstavuje podnikatelskou činnost.

2.1. Sportovní organizace v ČR

Zákon o podpoře sportu definuje pro své účely sportovní organizaci jako „*právní osobu, jež je založená za jiným účelem než dosažení zisku, zahrnuje-li předmět činnosti této právnické osoby činnost v oblasti sportu.*“⁵⁸

Vystupování fyzických osob v organizaci je výsledkem dvou různých jednání založených buď na principu registračním, nebo smluvním. Rozdíl spočívá v tom, že zatímco registrací vznikají vztahy amatérské, na základě smluvního vztahu pobírá sportovec za účast ve hře finanční odměnu. Osoby nesportující potom působí na různých pozicích v orgánech sportovní organizace.⁵⁹

Existují různé formy organizace a lze je dělit dle několika kritérií. Tím nejzákladnějším by jistě bylo zaměření profesionální a amatérské. Profesionální sportovní organizace jsou vázány na mezinárodní struktury a jejich členové se zavazují k dodržování i jiných pravidel, než těch herních (např. co se týče kontroly užívání zakázaných látek). Amatérští sportovci jsou jistě také odpovědní za své chování (zejména trestněprávně v některých případech újmy na zdraví), ale na rozdíl od profesionálů nejsou podrobováni dopingovým kontrolám a pravidla

⁵⁸ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, § 2

⁵⁹ KUBÍČEK, J. Sport a právo, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 210.

hry si vlastně mohou také upravit (těžko by je někdo stíhal za používání nevhodného sportovního vybavení nebo za hru na hřišti neodpovídajícímu oficiálním rozměrům).

V českém prostředí můžeme uvést konkrétně třeba takové rozlišení sportovních organizací:

- monotematické sportovní svazy (Fotbalová asociace České republiky)
- multisportovní, ale monotematické (Česká obec sokolská)
- střešní organizace pro vícero sportů (Česká unie sportu)
- organizace se specifickým postavením bez vlastní členské základny (Český olympijský výbor)⁶⁰

2.2. Spolkové právo

Lidé se sdružují od nepaměti a nemuselo jít vždy o společensky významné záměry, které přesahovaly možnosti jednotlivce, ale třeba jen o společné zájmy. Dosahování společného zájmu je základním aspektem sdružení ve spolku jako takovém i dnes a to se samozřejmě netýká jen sportu, kde spolčování v klubech usnadňuje organizaci a snižuje náklady.

Garance práva sdružovat se a spolkové autonomie najdeme v čl. 20 Listiny základních práv a svobod:

(1) „Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“

(3) *Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné*

⁶⁰ DVOŘÁK, F. *Organizační struktura a postavení sportovních spolků v ČR* [online]. 2016. [cit. 11. 2. 2019] Dostupné z: https://ftvs.cuni.cz/FTVS-677-version1-14112016_organizacni_struktura.pdf

*bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých.*⁶¹

Základním pramenem úpravy spolkového práva je Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“), který nabyl účinnosti 1.1. 2014 a nahradil tak speciální Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sdružování občanů“), který tuto oblast do té doby upravoval. Občanské sdružení bylo nahrazeno spolkem podle § 3045 odst. 1 „*Sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona.*“ Úprava v občanském zákoníku je mnohem rozsáhlejší, než v předešlém zákoně o sdružování osob. Přesto, že nynější úprava pokrývá vícero aspektů spolkového života, lze předpis stále považovat spíše za dispozitivní.⁶² Ačkoli se samozřejmě neobejde bez ustanovení, od kterých se nelze odchýlit, protože jsou nějakým způsobem nezbytné pro vznik nebo fungování spolku, např. počet osob ve spolku nesmí klesnout pod tři nebo ochrana slabší strany. Obecné normy korporací (resp. právnických osob⁶³) se užijí vždy, když neexistuje úprava zvláštní⁶⁴ (§214 a násl. ObčZ) nebo jiná, dohodnutá v rámci mezí zákona ve stanovách spolku.

Spolek je zvláštní formou právnické osoby s osobním základem (bez členů neexistuje). Jedná se o samosprávnou korporaci fungující na principu dobrovolnosti, tudíž není možné nikoho k členství ve spolku nutit. Ovšem jak si ještě přiblížíme v poslední kapitole této práce, pokud se chce daný jedinec sportu věnovat na profesionální úrovni a účastnit se oficiálních závodů pořádaných danými sportovními organizacemi, tak mu vlastně nic jiného nezbude.⁶⁵ Spolky si tvoří předpisy samostatně a členové jsou povinni je dodržovat, protože se k tomu členstvím zavazují: § 218 písm. c) ObčZ stanoví, že stanovy obsahují alespoň

⁶¹ 2/1993. Sb. Listina základních práv a svobod.

⁶² Z §1 odst. 2 ObčZ vyplývá, že co není zákonem zakázáno a neporušuje dobré mravy, veřejný pořádek ani právo týkající se postavení osob, je dovoleno.

⁶³ Díl 3 ObčZ obsahuje úpravu právnických osob.

⁶⁴ Zásada *Lex specialis derogat legi generali*, tedy zvláštní úprava má přednost před normou obecnější (subsidiární)

⁶⁵ viz případ Pechstein v podkapitole 5.4 této práce

„práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat“. Organizace vlastních záležitostí na základě tohoto zákonného pravidla vede k tomu, že ve finále téměř všechny sportovně právní vztahy jsou řešeny ve stanovách spolku. Nedodržení vnitřních předpisů je též řešeno autonomně. Ponechat smluvní autonomii členské základny je podle Nejvyššího soudu důležité pro zajištění právní jistoty.⁶⁶

2.2.1. Založení a vznik spolku

Pro založení spolku je třeba nejméně tři osob (ať už fyzických nebo právnických), které se spolčí za účelem naplňování společného zájmu a mohou tak ustavit dobrovolný svazek členů, spolek. Více osob je k zakladatelskému jednání potřeba už z toho důvodu, že vzniká za účelem plnění společných cílů (předpoklad mnohosti členů). Konkrétně určená minimální hranice tří osob nejspíše vychází z římskoprávní zásady *tres faciunt collegium*, tedy „tři tvoří spolek“, a zároveň tak zákonodárce navázal na předchozí úpravu.⁶⁷

Proces ustanovující spolek má dvě fáze. Založení a vznik. K založení (ustavení) spolku dochází přijetím stanov, tedy soukromoprávním projevem vůle zakladatelů. V občanském zákoníku nalezneme dvě možnosti vedoucí k takovému jednání. První je shoda zakladatelů na obsahu stanov zakládaného spolku. Druhou variantou je usnesení ustavující členské schůze, návod je poměrně podrobně popsán v § 222 a násl. ObčZ. V období mezi založení a vznikem je možné právně jednat jménem spolku (§127 ObčZ). Spolek vzniká konstitutivním zápisem do spolkového rejstříku nebo fikcí zápisu v případě nečinnosti příslušných orgánů⁶⁸

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2304/2011 ze dne 14. 9. 2011

⁶⁷ RONOVSÁ, K. a kol. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, s.33.

⁶⁸ § 226 (3) OZ *Není-li spolek do veřejného rejstříku zapsán do třiceti dnů od podání návrhu na zápis a není-li v této lhůtě ani vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu.*

(§226 ObčZ). To znamená, že vznik *samostatného subjektu práva nadaného právní osobností je vázán na akt veřejnoprávní povahy.*⁶⁹

Zásadním dokumentem nově vznikajícího spolku jsou stanovy. Obligatorně musí obsahovat název, sídlo a účel spolku (§ 218 ObčZ). Název je identifikačním znakem spolku, a proto zákon požaduje, aby obsahoval slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“ (případně postačí i zkratka „z. s.“). Sídlo spolku je takové místo, kde má veřejnost možnost spolek kontaktovat, a zároveň má určující význam pro místní příslušnost rejstříkového soudu (krajský), kterým bude spolek zapsán do spolkového rejstříku. Dále ustanoví vymezení účelu spolku (§ 218 ObčZ). Účelem vytvoření spolku není spolčování jako takové, ale snaha o naplňování konkrétních předem stanovených společných zájmů.⁷⁰ Formalizované vyjádření účelu představuje smysl spolku, ke kterému se pak členové vstupem zavazují (po tom, co se mohli seznámit s účelem spolku). Limity pro volbu účelu vychází jednak z obecného ustanovení společného pro všechny právnické osoby (§ 145 ObčZ), které zakazuje založit právnickou osobu za účelem porušování práva nebo v případě, že by svých účelů měla dosahovat nezákonným způsobem. Občanský zákoník taktéž nedovoluje, aby předmětem hlavní činnosti byla činnost výtěžná (§ 217 ObčZ).⁷¹

Stanovy by měly také obsahovat úpravu základních práv a povinností člena spolku společně s určením statutárního orgánu, kterým může být jak orgán kolektivní (výbory), tak orgán individuální (předseda). Výše uvedené tedy stačí k platnému založení spolku, ale je možné do stanov zanést konkrétní úpravu jejich budoucích poměrů nahrazující tu v občanském zákoníku (kde to lze). ObčZ v rámci spolkové autonomie předjímá možnost si ve stanovách určit např. pobočný spolek,⁷² členské poplatky nebo kontrolní či rozhodčí komisi. Co zákon nepředpokládá, ale zároveň nevylučuje je kupříkladu zavedení sankcí jiných než

⁶⁹ RONOVSÁ, K. a kol. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, s. 43.

⁷⁰ RONOVSÁ, K. a kol. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, s. 43.

⁷¹ Vedlejší hospodářská činnost, jiná výtěžná činnost

⁷² Pobočný spolek definujeme jako relativně samostatnou organizační jednotku spolku s vlastní právní osobností, jež se odvozuje od spolku hlavního (z dob občanských sdružení přechod tehdejších organizačních jednotek). Zrušuje-li se spolek hlavní, zanikají i ty pobočné.

vyloučení ze spolku – např. pokuty. V takovém případě je ale vhodné určit zároveň i maximální sazby. Pokud takové ustanovení obsaženo není, je nutné držet se zásady přiměřenosti, aby případné provinění korespondovalo s uloženou sankcí a rozhodnutí orgánu spolku tak mohlo obstát i při soudním přezkumu.⁷³

2.2.2. Orgány spolku

Spolek, jakožto abstraktní právní konstrukce, potřebuje „živého“ zástupce, aby byl schopen právně jednat. Obligatorní orgány spolku jsou dle zákona pouze dva. První je statutární orgán, jehož určení je podstatnou náležitostí stanov (podmínka pro vznik spolku jako takového), druhým povinným orgánem je nejvyšší orgán spolku. Členská schůze, respektive shromáždění všech členů, je zákonná varianta nejvyššího orgánu (nemusí být tedy zvlášť určen ve stanovách).⁷⁴ Názvy orgánů spolku jsou rovněž ponechány na uvážení samotného spolku, jedinou podmínkou je, aby název nepůsobil klamavě. ObčZ zároveň stanovuje, že za nejvyšší orgán spolku lze označit i statutární orgán, takže ve výsledku může za spolek vystupovat ten samý orgán, který je nejvyšším orgánem, čili může dojít k situaci, že spolek bude mít orgán pouze jeden. §243 a násl. ObčZ je zvláštní úpravou k obecné pro všechny právnické osoby (subsidiárně §151 a násl. ObčZ), pokud tedy není ve stanovách upraveno jinak. Zákodárce nechává prostor pro vlastní úpravu vnitřního uspořádání spolku, nabízí pouze možné varianty (jak si fungování spolku představuje), které lze využít i jen částečně, nebo volit podle svého. Jediným mantinelem jsou kogentní normy.

Není povinností spolku ustavit **rozhodčí komisi**, naopak je nutné velmi dobře zvážit, zda orgán, jehož rozhodnutí se považuje za přímo vykonatelný rozhodčí nález, ustanoví. Důvod je nasnadě. Za předchozí úpravy byla taková rozhodnutí vykonatelná pouze uvnitř spolku a to ještě s použitím vlastním

⁷³ RONOVSÁ, K. a kol. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, s.77.

⁷⁴ RONOVSÁ, K. a kol. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges, 2014, s.77.

prostředků.⁷⁵ Zatímco dnes může i bez uplatňování pohledávky v nalézacím řízení soudním dojít až k výkonu exekuce soudním exekutorem.⁷⁶ Výslovný souhlas s nezpochybnitelným zakotvením rozhodčí komise spolku do stanov je tedy nezbytností.

Kohout upozorňuje na provázanost ustavení rozhodčí (nebo např. arbitrážní) komise spolku a zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, když požaduje zápis názvu, počtu členů, adresu pro doručování podání a identifikační údaje o konkrétních členech této komise. Za rozhodčí komisi podle § 265 lze tedy považovat jen tu, která výše uvedené splní. Potom bude orgánem oprávněným k vydávání rozhodčích nálezů jako exekučních titulů.⁷⁷ Ve sporných případech by ignorace zápisu těchto údajů do spolkového rejstříku mohla být vnímána jako projev nesouhlasné vůle. Podle názoru Sokola není (z hlediska právní jistoty) zase možné, aby existoval spolek, který: „na jedné straně zřídil rozhodčí komisi, avšak na straně druhé jí odmítá přiznat postavení rozhodčí komise ve smyslu § 265 občanského zákoníku.“⁷⁸

Rozsah kompetencí může být určen stanovami (řešení sporů mezi členy spolku i mezi spolkem a členem), anebo zákonem omezen na spory ohledně placení členských příspěvků a přezkumu rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku.⁷⁹ § 266 ObčZ určí podobu rozhodčí komise pro případ, že nebude upravena zvláště ve stanovách spolku. Dále je nutné vybrat dostatečně kvalifikované členy rozhodčí komise, kteří budou schopni správné aplikace pravidel řízení, jež vyplývají nejen ze stanov, ale hlavně ze zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“). S tím souvisí i podoba konečného rozhodnutí, které musí být kvalitně odůvodněné. Členové rozhodčí komise jsou tři bezúhonné, zletilé a plně svéprávné osoby, které ve spolku jinak nepůsobí jako

⁷⁵ FORST, A., SEDLÁČEK, D. *Rozhodčí komise spolku* [online]. 2017. [cit. 15. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-komise-spolku-107682.html>

⁷⁶ Příkladem může být vymáhání uložené povinnosti zaplatit členské příspěvky.

⁷⁷ KOHOUT, D.: *Rozhodčí komise spolku podle § 265 obč. zák. a její využitelnost při řešení sporů uvnitř sportovních asociací.*

⁷⁸ SOKOL, T. *Spolkové rozhodčí komise: otázky zatím bez odpovědi.* 2015, Právní rádce.

⁷⁹ § 265 ObčZ

členové kontrolní komise ani nejsou součástí statutárního orgánu. Jejich volba i odvolání je v rukou členské chůze nebo shromáždění spolku.

Průběh řízení před rozhodčí komisí upravuje část sedmá zákona o rozhodčím řízení⁸⁰, rovněž tento předpis definuje možnosti soudního přezkumu rozhodnutí vydaných rozhodčí komisí. I před účinností občanského zákoníku, který zakotvuje úpravu rozhodčí komise, vznikaly orgány podobného typu. Ovšem neplatí, že by se všechny orgány s odpovídajícím názvem nebo příslušnými kompetencemi automaticky přeměnily na rozhodčí komise podle § 265 ObčZ. V pochybnostech se naopak předpokládá, že daný orgán rozhodčí komisí v tomto smyslu není. Výklad je restriktivní hlavně z toho důvodu, že zřízením rozhodčí komise spolku vlastně dochází k poměrně zásadnímu omezení ústavního práva na přístup k nestrannému soudu.⁸¹

2.2.3. Zrušení a zánik spolku

Pro případ zrušení spolku ObčZ nabízí jednak úpravu zvláštní uvedenou v § 268 a násl., zároveň lze subsidiárně použít ustanovení společná pro všechny typy právnických osob (§168 a násl.). Zákon o sdružování občanů měl v úpravě o zrušení spolků jisté mezery, na které současná úprava v ObčZ pamatuje. Jedná se zejména o dodržení dvoufázovosti (respektive trojfázovosti)⁸² procesu zániku spolku podobně jako u založení a vzniku. Existují dvě varianty zrušení – s právním nástupcem, kdy dochází k přeměně spolku a přenosu práv a povinností, nebo bez právního nástupce, což vyžaduje také likvidaci (majetkové vypořádání). Následně dochází k zániku spolku – dnem výmazu ze spolkového rejstříku.

Varianta autoritativního zrušení spolku je krajním řešením, které od roku 2014 není v kompetenci Ministerstva vnitra, ale nezávislých soudů, které

⁸⁰ 216/1994 Sb. Zákon o rozhodčím řízení, §40e -k

⁸¹ FORST, A., SEDLÁČEK, D. *Rozhodčí komise spolku* [online]. 2017. [cit. 15. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-komise-spolku-107682.html>

⁸² KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*, Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 127

rozhodují na návrh oprávněné osoby i *ex officio*.⁸³ Dochází k němu v následujících případech. Spolek vyvíjí nezákonnou činnost a možná narušuje veřejný pořádek (bližší zkoumání), mírnější sankce není dostačujícím řešením. Pokud vyvíjí činnost výslovně zakázanou (§ 145 ObčZ), autoritativně se zrušuje bez ohledu na narušování veřejného pořádku. Situace, kdy spolek nerespektuje prvek dobrovolnosti a nutí třetí osoby k členství v něm, nebo naopak brání vystoupení. Dále může zrušení nastat v momentě, kdy spolek fakticky nefunguje, protože v dlouhodobém horizontu není schopen vyřešit problémy (např. své vnitřní organizace, kdy po dva roky nedošlo k ustavení usnášeníschopného statutárního orgánů nebo klesne počet členů pod zákonnou úroveň). Rovněž se tak může stát pro neplnění rejstříkových povinností.⁸⁴

2.2.4. Ochrana člena před rozhodnutími orgánu spolku

Soudní ochrany se může domáhat jedině k tomu aktivně legitimovaný člen spolku a s účinností občanského zákoníku i ten, kdo má na tom právní zájem. Lze tak ovšem učinit až po vyčerpání dostupných opravných prostředků v rámci spolku. Pokud stanovy zakotvují opravný prostředek pro přezkum rozhodnutí, musí ho stěžovatel využít, jinak v případě podané žaloby soud podle § 104 zákona číslo 99/1963 Sb. Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, řízení zastaví a postoupí orgánu spolku. Autonomií spolků je dáno, že petit je omezen na přezkum v případech rozhodnutí o vyloučení člena⁸⁵ a rozhodnutí členské schůze.⁸⁶

Sportovci a kluby se zpravidla zavazují, že spory plynoucí ze vztahů uvnitř asociací budou řešit nejprve a především před orgány asociace (např. arbitrážní a smírčí komise). Možnost soudní ochrany člena spolku jakožto prostředku obrany vůči interním rozhodnutím jeho orgánů existuje ve formě dovolání se neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, jak je upraveno v § 258 až 261 ObčZ.

⁸³ *Ex officio*, zkráceně *ex offo*, je latinský výraz pro konání z úřední povinnosti.

⁸⁴ Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob v § 105 zavedl spolkový rejstřík.

⁸⁵ § 242 ObčZ

⁸⁶ § 258 ObčZ

3. Řešení sporů v oblasti sportu

Z první kapitoly této práce, která pojednala o sportu jako takovém i vztahu práva a sportu, už víme o specifikách této oblasti. Proto i řešení sporů ve sportu vzniklých nabízí mnohé varianty, nejlépe ty zohledňující požadavky flexibility, sportovní odbornosti a především rychlosti.

Obecné soudy v ČR nebývají první volbou pro řešení vznikajících sporů ať už z přesvědčení, že by rozhodnutí nebylo učiněno dostatečně rychle a s takovou efektivností řízení poskytnou jen stěží a také si lze těžko představit, že by každý soudce automaticky disponoval zároveň odbornými znalostmi z oblasti sportu. Proto se tato varianta automaticky dostává do pozadí našeho zájmu a pozornost bude dále věnována především možnosti sportovních organizací, respektive spolků, řešit sportovní spory v rámci jejich autonomie. V mnoha případech tento postup není ani tak možností, jako spíše podmínkou, která se váže na členství v dané organizaci a nevyžaduje tak ani zvláštní rozhodčí doložku. Pro demonstraci těchto procesů využijeme jako příklad jeden z nejpobulárnějších sportů vůbec – fotbal - protože jeho hierarchická struktura je velmi propracovaná.

Autonomie poskytovaná spolkům se odráží i v možnostech řešení sportovních sporů. K demonstraci těchto procesů využijeme jako příklad jeden z nejpobulárnějších sportů vůbec – fotbal - protože jeho hierarchická struktura je velmi propracovaná.

3.1. Autonomní řešení sportovních sporů v rámci sportovní organizace

Řešení sportovního sporu zpravidla začíná v prostředí sportovní organizace, v rámci níž vznikl, neboť jak bylo již uvedeno výše, sportovní organizace většinou fungují na bázi spolkové autonomie a sportovci se vstupem do takové organizace (klubu) zavazují k dodržování příslušných vnitřních pravidel. Zpravidla je spor v první řadě řešen prostřednictvím vnitřních mechanismů v rámci klubu a až po jejich vyčerpání může dojít na soudy, arbitráže nebo jiné alternativní metody. Na druhou stranu je dobré zmínit, že interní pravidla neupravují postup řešení veškerých sporů. Nejpravděpodobněji bude upraveno

chování bezprostředně související s provozováním daného sportu, jako v případě sporů disciplinárních.

Dalším typickým znakem sportovních organizací ovlivňující řešení sporů je jejich hierarchická struktura odpovídající pyramidě.⁸⁷ Takže nižší (národní) stupeň je jednou ze součástí střešní organizace, která stojí na vrcholu a určuje jednotná pravidla pro své členy, případně rozsah jejich možné vlastní úpravy. Mezinárodní federace potom pořádají soutěže, kterých se mohou účastnit pouze kluby náležející k příslušné národní organizaci. Komercializace sportu vede v podstatě k monopolu zastřešujících sportovních organizací a jak vzrůstají jejich pravomoci, práva sportovních klubů a samotných sportovců mohou být omezována.⁸⁸ Co může být při řešení sporů autonomními prostředky organizací problematické, je například zajištění procesní spravedlnosti.

Každý z nepřeberné škály existujících sportů disponuje svou vlastní strukturou, orgány a jinými pravidly. Není možné vztáhnout obecná řešení na všechny, a proto už přikročíme konkrétně k fotbalu, jež nám poslouží jako výborný demonstrativní příklad hned v následující podkapitole.

3.2. Příklad fotbalu

Fotbal je ve světovém měřítku bezesporu nejrozšířenějším kolektivním sportem a to nejen jako aktivně provozovaná aktivita, ale také divácky atraktivní. Díky nevelkým nárokům na sportovní vybavení i hřiště je často provozován na amatérské úrovni a může vyplňovat dny i mládeži v sociálně vyloučených lokalitách a zabránit jim ta⁸⁹

⁸⁷ *The European Model of Sport* [online]. bso.or.at, [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf

⁸⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*, Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 110

⁸⁹ MAISNER, M., DOUBRAVA P., JANÁK, J., VLACHOVÁ, B., DOMBROVSKÁ M. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s 87.

Struktura fotbalu je čtyřstupňová. Nejnižší úroveň tvoří jednotlivé fotbalové kluby. Druhý stupeň tvoří národní svazy, respektive asociace, u nás Fotbalová asociace České republiky. Členský vztah vzniká projevem vůle potenciálního člena v podobě podání přihlášky a následnou akceptací ze strany svazu. V případě fotbalu funguje ještě mezistupeň sdružení jednotlivých národních asociací v nadnárodní konfederaci. V našich zeměpisných šířkách jde o Unii evropských fotbalových asociací, známou pod zkratkou UEFA (dále také jen jako „UEFA“).⁹⁰ Na vrcholu pomyslné pyramidy stojí Mezinárodní federace fotbalových asociací (dále jen „FIFA“⁹¹).

3.2.1. Národní úroveň řešení sporů v rámci fotbalu, mechanismus řešení sporů FAČR

FAČR představuje národní článek ČR ve fotbalové hierarchii a je tudíž základním prvkem pomyslné pyramidy. Je dalším z pokračovatelů Českého svazu fotbalového, založeného v roce 1901.

Na vrcholu soustavy orgánů FAČR stojí Valná hromada jako nejvyšší orgán FAČR. Mezi volené orgány patří Výkonný výbor, Revizní a kontrolní komise a Odvolací komise FAČR. Dále Etická komise, Ligová fotbalová asociace, Řídící komise pro Čechy a Moravu zvlášť, komise rozhodčích a další. Členové orgánů Asociace jsou voleni nebo jmenováni pouze z fyzických osob, které jsou bezúhonné, zletilé, plně svéprávné a jsou členy Asociace.⁹²

Stanovy FAČR, jakožto základní vnitřní předpis, v článku 6 odst. 2 písm. e) a f) stanoví, které vnitřní předpisy může FAČR vydávat. Ty upravující: „e) *následky porušení závazných norem jednotlivými členy Asociace a procesní pravidla, která se jich týkají (Disciplinární řád); f) pravidla postupu řízení před Revizní a kontrolní komisí a Odvolací komisí Asociace, jakož i pravidla řešení*

⁹⁰ Z francouzského Union des Associations Européennes de Football (UEFA)

⁹¹ Z francouzského Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

⁹² FAČR. Stanovy, čl. 17 [online]. facr.cz [cit. 9. 3. 2019] Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

některých sporů mezi členy Asociace (Procesní řád)“. Dále určuje, že stanovy FAČR a ostatní vnitřní předpisy musí být v souladu s příslušnými: *a) právními normami platnými na území ČR, včetně norem EU; b) předpisy FIFA a UEFA, s výjimkou případů jejich rozporu s normami podle písmena a)*⁹³.

FAČR má své pobočné spolky, vůči nimž má postavení hlavního spolku. Kompetentní k přeměnám, rušení a zakládání nových je Valná hromada FAČR. Práva a povinnosti pobočných spolků nabývají dle jejich příslušnosti na úroveň okresních nebo krajských fotbalových svazů.⁹⁴ Zvláště stojí Pražský fotbalový svaz s působností v hlavním městě ČR. Obecně plní úkoly Asociace.⁹⁵

Procesní řád FAČR prošel v březnu tohoto roku novelizací, jež byla přijata na posledním zasedání Výkonného výboru FAČR a týká se právě úpravy rozhodčího řízení.⁹⁶ § 43 Procesního řádu FAČR vymezuje svou příslušnost takto. „Z hlediska věcné příslušnosti se v souladu s čl. 17 odst. 7 Stanov v rozhodčím řízení rozhodují spory mezi členy Asociace:

- a) z písemných smluv mezi:
- členskými kluby a hráči, jde-li o profesionální smlouvy registrované Asociací,
 - členskými kluby a trenéry,
 - členskými kluby v záležitostech týkajících se přestupů a hostování hráčů, pokud nestanoví něco jiného předpis vydaný na základě Stanov,
 - registrovanými zprostředkovateli a hráči, jde-li o smlouvy evidované Asociací,
 - registrovanými zprostředkovateli a členskými kluby, jde-li o smlouvy evidované Asociací;

⁹³ FAČR. Stanovy [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019] Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

⁹⁴ FAČR. Stanovy, čl. 5 [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019] Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

⁹⁵ Asociace je zkratka Fotbalové asociace České republiky užívaná v oficiálních dokumentech.

⁹⁶ Změny jsou účinné od 5. 3. 2019.

b) *týkající se nad rámec vztahů podle písmena a) placení stanoveného odstupného a tréninkových kompenzací.*⁹⁷

Dále stanovuje podmínky pro výkon funkce rozhodce, jímž smí být fyzická osoba, která se stala členem Sboru rozhodců zápisem do seznamu rozhodců dle čl. 28 odst. 1 Stanov FAČR. Rozhodčí řízení FAČR je dvouступňové. Jako první instance rozhoduje buď jeden rozhodce, anebo rozhodčí senát složený ze tří rozhodců, v druhém stupni potom pětičlenný „odvolací rozhodčí senát“, dříve Arbitrážní komise FAČR.⁹⁸ Výsledkem rozhodování rozhodčího senátu je nález nebo usnesení.

Inovaci vyplývající ze změny stanov je elektronizace rozhodčího řízení, vyjma některých procesních úkonů bude vše probíhat prostřednictvím emailu. Kromě rychlosti a zvýšené efektivity by to mělo vést i ke snížení nákladů obou stran (FAČR i účastníků). Pochopitelně to s sebou nese změny v průběhu samotného řízení. Kromě zakotvení mlčenlivosti rozhodců (§ 42 odst. 5) a zřízení interní databáze rozhodnutí Sboru rozhodců § 43 odst. 2 písm. e) například došlo k zakotvení institutu odmítnutí odvolání (§ 65 odst. 1), protože dřívější úprava umožňovala jen zamítnutí zjevně opožděného odvolání nebo odvolání podané neoprávněnou osobou pouze skrze ustavený odvolací rozhodčí senát.

§ 66 odst. 8 přinesl zkrácení lhůty pro splnění povinností uložených rozhodnutím Sboru rozhodců po nařízení výkonu rozhodnutí před postoupením věci Etické komisi FAČR (§ 66 odst. 2) na polovinu – lhůta jeden měsíc byla nedostatečně motivující a představovala podle dosavadní praxe „hrozbu“.

Každý člen FAČR má dle Stanov právo: *„obrátit se, po vyčerpání všech prostředků, které vyplývají z těchto Stanov a předpisů na jejich základě vydaných, na soud, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu Asociace pro jeho rozpor se zákonem nebo s těmito Stanovami; každý člen Asociace má též právo domáhat se*

⁹⁷ FAČR. Procesní řád 2019/2020 [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/242?category=1>

⁹⁸ FAČR. Procesní řád 2019/2020, §42, 3. a), b) [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/242?category=1>

přezkumu rozhodnutí orgánu Asociace u Rozhodčího soudu pro sport se sídlem v Lausanne, tak jak je stanoveno v předpisech FIFA a UEFA“.⁹⁹

3.2.2. Evropská úroveň řešení sporů v rámci fotbalu, principy řešení sporů UEFA

Unie evropských fotbalových asociací (UEFA) je jednou ze sdružení šesti fotbalových konfederací, jež jsou podřízeny Mezinárodní federaci fotbalových asociací (FIFA). Dále se jedná o Asijskou fotbalovou konfederaci (AFC), Africkou fotbalovou konfederaci (CAF), Konfederaci Severní a Střední Ameriky a Karibiku (CONCACAF), Jihoamerickou fotbalovou konfederaci (CONMEBOL) a Oceánskou fotbalovou konfederaci (OFC). UEFA funguje od roku 1954 a dnes je jejím členem drtivá většina evropských národních fotbalových asociací. A vzhledem k tomu, že celkem čítá na 55 členských organizací, je evidentní, že nepřekračuje jen hranice Evropské unie, ale i Evropy.¹⁰⁰ Sdružuje totiž kromě států jen částečně ležících v Evropě a částečně v Asii i ty, které leží zcela na území asijském. Tzn., že vzhledem k nejasnému rozdělení euroasijského kontinentu jsou členem UEFA také např. Arménie, Gruzie nebo Kazachstán.

UEFA je politicky a nábožensky neutrální společnost podle švýcarského práva zapsaná v obchodním rejstříku, její sídlo se nachází v Nyonu.¹⁰¹ Je to konfederace uznaná světovým fotbalovým řídicím orgánem FIFA. Orgány, jejichž prostřednictvím UEFA jedná, jsou Kongres UEFA, Výkonný výbor UEFA, prezident UEFA a orgány pro výkon spravedlnosti. Každá z členských národních asociací je povinna zahrnout do svých stanov, že kluby, hráči i funkcionáři budou jednat dle příslušných ustanovení, regulí a rozhodnutí UEFA.

⁹⁹ FAČR. Stanovy, čl. 15 odst. 1 písm. f) [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019] Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

¹⁰⁰ UEFA. *Member associations* [online]. uefa.com [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/member-associations/>

¹⁰¹ UEFA. *About UEFA* [online]. uefa.com [cit. 7. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>

Co se týče řešení sporů, na vlastní úrovni ukládá UEFA pouze běžná disciplinární opatření za nesportovní chování, porušení pravidel hry nebo stanov UEFA.¹⁰² Nedisponuje vlastním systémem řešení sporů mezi kluby a hráči ani mezi kluby navzájem (agenda kolem hráčských přestupů), proto jinak vesměs deleguje jurisdikci sportovních sporů na rozhodčí soudy. Konkrétně v čl. 60 stanov UEFA specifikuje požadavek národním asociacím, aby vnitrostátní spory spojené s uplatňováním jejich stanov řešili dle vlastních předpisů, ale v poslední instanci je postoupily nezávislému a nestrannému rozhodčímu soudu, namísto soudů obecných. Spory evropských rozměrů je potom kompetentní rozhodovat výhradně Arbitrážní soud pro sport (CAS).¹⁰³ Ten jako řádný rozhodčí soud rozhoduje:

- a) spory mezi UEFA a asociacemi, ligami, kluby, hráči nebo funkcionáři;
- b) spory evropského rozměru mezi asociacemi, ligami, kluby, hráči nebo funkcionáři.¹⁰⁴

CAS plní rovněž roli výhradního odvolacího rozhodčího orgánu. Strany dotčené rozhodnutím UEFA mohou po vyčerpání interních prostředků do 10 dnů podat odvolání k CAS.¹⁰⁵

Článek 63 Stanov UEFA potom shrnuje, že CAS není kompetentní řešit záležitosti týkajících se uplatňování čistě sportovních pravidel, rozhodnutí o vyloučení ze hry maximálně ve dvou zápasech nebo po dobu nejvýše jednoho měsíce a ani výše zmiňovaná rozhodnutí nezávislého a nestranného národního rozhodčího soudu ve sporech vnitrostátního rozměru vyplývajících z porušení stanov nebo nařízení dané členské asociace.

¹⁰² UEFA. Stanovy, čl. 52 [online]. uefa.com [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/documentlibrary/aboutuefa/index.html>

¹⁰³ Blíže o CAS pojednává následující kapitola.

¹⁰⁴ UEFA. Stanovy, čl. 61 [online]. uefa.com [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/documentlibrary/aboutuefa/index.html>

¹⁰⁵ Tamtéž, čl. 62 stanov UEFA.

3.2.3. Mezinárodní úroveň řešení sportovních sporů v rámci fotbalu, orgány pro řešení sporů FIFA

Mezinárodní federace fotbalových asociací sídlí ve švýcarském Curychu a funguje od roku 1904. První stanovy FIFA byly prozatímního charakteru, aby přijímání nových členů bylo jednodušší. Stanovily například vzájemné uznávání národních asociací s tím, že hráči měli zakázáno hrát současně pro vícero z nich. Také se objevila myšlenka pořádání mezinárodní soutěže, kterou by organizovala právě výhradně FIFA.¹⁰⁶

FIFA členským národním organizacím ukládá povinnost zahrnout do jejich stanov jurisdikci CAS a přednostní volbu arbitráže pro řešení sporů.¹⁰⁷ *Judicial bodies*¹⁰⁸ jsou v uvozovkách „soudními orgány“ FIFA a jedná se o Disciplinární komisi FIFA, Etickou komisi FIFA a Odvolací komisi FIFA. Jejich složení, pravomoci, povinnosti a řízení před nimi jsou upraveny ve zvláštních dokumentech. Disciplinární komise FIFA i Odvolací komise FIFA se skládají z předsedy, místopředsedy a počtu členů, který je považován za nezbytný. Předseda a místopředseda musí mít právní vzdělání. Komise jsou povinny jednat v souladu s disciplinárním řádem FIFA. Usnášení se schopné jsou při účasti nejméně tři členů, pokud se nejedná o zvláštní případy, ve kterých může předseda rozhodnout sám. Disciplinární komise může uvalit sankce na členy, kluby, funkcionáře, hráče, herní agenty a agenty hráčů, jak jsou definovány ve statutu a disciplinárním řádu FIFA.¹⁰⁹ Odvolací komise FIFA je odpovědná za projednávání rozhodnutí disciplinární a etické komise, která nejsou příslušnými předpisy FIFA definována jako konečná. Rozhodnutí odvolací komise mají být neodvolatelná a závazná pro

¹⁰⁶ FIFA. *History of FIFA* [online]. fifa.com [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/>

¹⁰⁷ FIFA. Stanovy, 15 f) [online]. 2019 [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-statutes-5-august-2019-en.pdf?cloudid=ggymhxv8jrdfbekrrm>

¹⁰⁸ FIFA. *Statutes*, 52 [online]. 5. 8. 2019 [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-statutes-5-august-2019-en.pdf?cloudid=ggymhxv8jrdfbekrrm>

¹⁰⁹ FIFA Disciplinary Code (Edition 2017). [online]. fifa.com [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6>

všechny zúčastněné strany, jinak bude dané ustanovení podnětem k podání opravného prostředku k Arbitrážnímu soudu pro sport.¹¹⁰

Komora pro rozhodování sporů je rozhodčím orgánem FIFA, který zaštiťuje rozhodčí řízení pro případy, kdy dojde k porušení pravidel hry takových, které z nějakého důvodu přesahují rozhodčího, nebo když se řízení zahajuje v případech konkrétně jmenovaných v řádu či kodexu FIFA. Takové řešení sporů probíhá na základě rovného zastoupení hráčů a klubů a nezávislého předsedy.¹¹¹

¹¹⁰ FIFA. Stanovy, 55. [online]. 2019 [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-statutes-5-august-2019-en.pdf?cloudid=ggymhxxv8jrdfbekrrm>

¹¹¹ FIFA. Dispute Resolution Chamber [online]. fifa.com [cit. 14. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/drc_regulations_en_33736.pdf

4. Mezinárodní sportovní arbitráž

Mezinárodní sportovní arbitráž je kapitolou sama o sobě. Představuje možnost koncentrace řešení sportovních sporů při jednom rozhodovacím orgánu místo toho, aby se každý jednotlivec pokoušel projít soustavou obecných soudů.¹¹² Další nespornou výhodou je možnost sjednotit postupy pro podobné případy v rámci jedné vrcholné organizace a zvýšit tak právní jistotu a zjednodušit přístup ke spravedlnosti v tak specifickém prostředí jako je sport. Arbitrážní soud pro sport, v anglickém originále *Court of Arbitration for Sport*.¹¹³ V českém jazyce neexistuje ustálený překlad a setkáváme se tak s mnoha variantami názvů této instituce. Například Mezinárodní sportovní arbitráž, Sportovní arbitrážní soud, Rozhodčí soud pro sport nebo Arbitrážní soud pro sport. Poměrně zažitý je výraz Mezinárodní sportovní arbitráž, ale to pro autorku představuje spíše pojem odpovídající činnosti, kterou soud vykonává, a pro tuto práci volí jednotně užívat varianty Arbitrážní soud pro sport (dále stejně jen jako „CAS“). CAS bývá označován také jako *Nejvyšší soud pro světový sport*.¹¹⁴

4.1. Historie a vývoj CAS

Počátek existence CAS sahá do 80. let minulého století, kdy se začalo objevovat zvýšené množství sporů v oblasti sportu. Do té doby neexistoval žádný orgán, který by se této problematice věnoval na mezinárodní úrovni. A tak již v roce 1981 inicioval Chuan Antonnio Samaranch¹¹⁵ vytvoření orgánu s výhradně sportovní jurisdikcí. Na tvorbě právního statutu se podílel tehdejší soudce haagského mezinárodního soudního dvora Keba Mbaye. 30. 6. 1984 pak nabyly účinnosti ratifikované statuty Arbitrážního soudu pro sport vytvořeného Mezinárodním olympijským výborem (dále jen jako „MOV“). Co se týče právní

¹¹² HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007, s. 133

¹¹³ Nebo také francouzsky: Tribunal Arbitral du Sport (zkráceně TAS)

¹¹⁴ HAMERNÍK, P. Je rozhodčí soud pro sport skutečně „nejvyšším sportovním soudem“? In: Právník, 2012, č. 11; s. 1208–1222.

¹¹⁵ Prezidentem MOV byl v období 1980 – 2001, déle byl ve funkci jen zakladatel moderního olympijského hnutí Pierre de Coubertin (29 let)

formy, CAS je fundací podle práva švýcarského, protože vznikl v Lausanne, kde má sídlo dodnes.¹¹⁶

Poměrně brzy se začala řešit problematika nezávislosti CAS, jež souvisela s jeho přílišným propojením s MOV. Jak říká P. Hamerník, nestrannost arbitrážního soudu by měla vyjadřovat institucionální záruku nemožnosti jiného subjektu ovlivňovat rozhodování soudu, tím spíš zajistit nezávislost na zakládajícím orgánu.¹¹⁷ První spor o nezávislost CAS na sebe nenechal dlouho čekat. Žokej Elmar Gundel byl členem Mezinárodní jezdecké federace (Fédération Équestre Internationale, dále jen „FEI“), která jako první přijala pravomoc CAS. V roce 1992 byl dopingový test jeho koně pozitivní na zakázané látky. CAS rozhodl o pokutě a zákazu činnosti na 1 měsíc, čímž zmírnil předchozí rozhodnutí FEI. Elmar Gundel se přesto odvolal ke Švýcarskému federálnímu tribunálu (dále jen „ŠFT“), kde zpochybňoval rozhodnutí vydávané CAS jakožto nezpůsobilému být řádným arbitrážním soudem, protože nesplňoval podmínky nezávislosti a nestrannosti. ŠFT nakonec CAS uznal jako arbitrážní soud dodržující osobní autonomii při rozhodování.¹¹⁸ Ovšem v neautoritativní části rozhodnutí na provázanost CAS a MOV poukázal, kromě financování a volby rozhodců došlo i na předjímání situace, kdy by jednou ze stran sporu byl právě MOV.¹¹⁹ Z toho plyne, že CAS musel projít jistými změnami, aby jeho nezávislost byla nadále zaručena.

Roku 1994 tak CAS doznal rozsáhlé reformy organizační struktury CAS, jež byla vyústěním právě případu *Gundel*. Došlo k vytvoření Mezinárodní rady pro sportovní arbitráž¹²⁰, (*International Council of Arbitration for Sport*, dále jen „ICAS“), jakožto vrcholného orgánu CAS. ICAS měl mít nově slovo v oblastech

¹¹⁶ Švýcarsko je sídlem mnoha vrcholných sportovních organizací, např. UEFA a FIFA, přímo v Lausanne potom sídlí třeba Mezinárodní olympijský výbor,

¹¹⁷ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. s. 20

¹¹⁸ Rozhodnutí Švýcarského federálního tribunálu ze dne 15. 3. 1993, Gundel v. FEI, ATF 119 II 271

¹¹⁹ BLACKSHAW I. S.; „The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively „Within the Family of Sport“, *The Entertainment and Sports Law Journal*, 2003. s. 65-66

¹²⁰ podle HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha. Auditorium, 2007, s. 128.

dřívějšího záběru MOV, což bylo považováno za krok k nezávislosti CAS. Určitý vliv MOV zůstává např. ve věcech volby členů ICAS. ICAS sestává z dvaceti odborníků v oblasti práva a sportu, MOV je pověřen volbou čtyř členů a návrhem prezidenta ICAS (respektive CAS, tyto pozice vykonává jedna a tatáž osoba).¹²¹

Objektivita a nezávislost volených odborníků by měla být zajištěna podpisem prohlášení, které stanovuje, že žádný z členů ICAS nemůže být zároveň součástí řízení před CAS (jako arbitr, poradce či zástupce). Reforma také vedla k současnému rozdělení arbitrážních panelů na řádný (Ordinary) a odvolací (Appeal), o kterých bude ještě pojednáno.

Aby CAS dostal svým principů, ICAS také pravidelně navyšuje počty rozhodců a zároveň kontroluje rozhodce stávající, snaží se o zajištění reprezentace co nejrozmanitější škálou specialistů z celého světa, stejně jako genderové vyváženosti. Seznam v současnosti čítá kolem celé stovky rozhodců zaměřujících se na fotbalové spory z celkového počtu 386.¹²² Počet podání za rok 2016 byl rekordní, bylo jich přes 600, mediací pak CAS zaznamenal 10, což bylo opět nejvíc za dosavadní období existence mezinárodní sportovní arbitráže.¹²³ Pro zajímavost, v roce 2003 bylo podání ke CAS 109, o tři roky později v roce 2006 už 204.¹²⁴

Od konání olympijských her v Atlantě roku 1996 působí CAS i v místě dění olympijských her jako speciální ad hoc divize.¹²⁵ Při takových sportovních událostech obzvláště záleží na rychlosti v rozhodování, proto tribunály řeší spory do 24 hodin a to bez poplatku za podání. Rovněž v roce 1996 vznikly dvě decentralizované „pobočky“ CAS v USA a v Austrálii, které fungují dodnes a měly za cíl usnadnit přístup k Mezinárodnímu arbitrážnímu soudu pro sport i

¹²¹ Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes

¹²² CAS. Seznam rozhodců CAS [online]. tas-cas.org [cit. 26. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/list-of-arbitrators-general-list.html>

¹²³ ICAS. Seznam nově jmenovaných rozhodců a mediátorů [online]. tas-cas.org [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/ICAS_release_Jan_17_new_arbitrators_and_mediators_.pdf

¹²⁴ Blíže HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*, 1. vydání Praha: Auditorium 2007, s. 129

¹²⁵ CAS. Historie CAS. [online]. tas-cas.org [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>

mimo evropské teritorium. Drtivá většina sporů do té doby měla základ v Evropě, což odpovídá geografické poloze CAS ve Švýcarsku.¹²⁶

4.2. Jurisdikce CAS

Jurisdikce CAS lze dosáhnout buď dohodou, nebo pokud tak stanovuje generální rozhodčí doložka. Řádné arbitráže většinou vyvstanou jako kauzy ze smluv, to se může týkat např. sponzorství, vysílacích práv, sporů mezi sportovcem a manažerem. Odvolací řízení potom většinou funguje jako opravný prostředek proti rozhodnutí orgánu sportovní asociace, pakliže rozhodnutí vydal jako poslední stupeň v rámci vnitřní struktury řešení sporů. Stanovy odkazují na CAS¹²⁷ jako finální odvolací orgán např. při disciplinárním řízení v dopingových kauzách. Od roku 1999 do výčtu řadíme i mediační řízení (mediation procedure), které nelze zahájit z řízení disciplinárního. Pokud nedojde v tomto řízení ke smírnému vyřešení, stále mají strany možnost arbitráže nebo podání k soudnímu tribunálu. S účinností od 1. 1. 2012 již CAS nedisponuje pravomocí k vydávání poradních posudků.¹²⁸

CAS klade důraz především na formálnost a spravedlnost průběhu řízení. Kontrolu konkrétních pravidel hry ponechává v kompetenci erudovanějších orgánů dané sportovní organizace. Pokud by snad uplatňování pravidel hry probíhalo svémocně nebo pravidla sama o sobě odporovala obecným právním zásadám, může dojít na jurisdikci CAS. Stejně tak při nepřiměřenosti, respektive nespravedlivosti ukládání sankcí, což je považováno za nejčastější důvod dovolávání se spravedlnosti u CAS. Většinou však CAS stejně neurčí, zda uvedená pravidla porušena byla či ne, ale spíše se zaměří na aspekt obecně právní daného rozhodnutí.¹²⁹ Ne vždy je CAS schopen takové spory rozhodnout, protože

¹²⁶ CAS. Historie CAS. [online]. tas-cas.org [cit. 1. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>

¹²⁷ například UEFA, FIFA

¹²⁸ HAMERNÍK, P. *Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*, Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012, s.

¹²⁹ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*, 1. vydání Praha: Auditorium 2007, s. 126-127

rozhodčí je na místě a rozhodnutí musí určit ve vteřině a zpětné zásahy do průběhu hry fatálně narušují samotnou povahu sportu. Cílem CAS rozhodně není stavět se do pozice rozhodčích, ale v případech jednání ve zlé víře, korupce a dalších sportovních neduhů, je povinen zasáhnout.¹³⁰ Rozhodovací činností CAS se postupem času vymezila hranice pravomoci, za které CAS nemá v plánu zacházet. Právní principy fungují v koexistenci se zásadami, doplňují se navzájem.

4.3. Řízení před CAS

Řízení před CAS disponuje jistými aspekty, díky kterým by pro specifickou oblast sportovních sporů měla být výhodnější, než klasické národní soudy. Je to zásluhou zásad, kterých se snaží držet. Nejskloňovanější je zásada rychlosti, která je v oblasti sportu opravdu velmi důležitá. Stačí vzít v potaz pomíjivost sportovní kariéry nebo si představit, jaký zásah může sportovci způsobit trest zákazu činnosti. Sekretář CAS M. Reeb se v rozhovoru pochlubil, že jeden z případů byl vyřešen rozhodnutím, které padlo dokonce v rekordním čase jednoho týdne¹³¹, přestože standardní lhůta k vydání rozhodnutí CAS je 12 týdnů. Další výhodou, kterou může CAS díky dlouhému seznamu na sport se specializujících rozhodců nabídnout, je odbornost a flexibilita rozhodování sporu.

Důvodem pro volbu CAS by mohla být i hospodárnost a autonomie řízení.¹³² Ovšem množí se informace o tom, že „jít se sporem k CAS“ si mohou dovolit jen movitější klienti, protože už samotné podání se po započtení všech nákladů šplhá řádově ke statisícům korun českých.¹³³ Nevratný administrativní poplatek je stanoven jednotně na 1000 švýcarských franků za každé podání. Rozhodcům se kromě placené práce na předmětné arbitráži (hodinová sazba se odvíjí od sporované sumy) hradí rovněž náklady na dopravu, ubytování či stravné

¹³⁰ Rozhodčí jsou znalí pravidel, střeží situaci přímo na místě a musí zasáhnout okamžitě.

¹³¹ REEB, M. [online]. 2015, jinepravo.blogspot.com [cit. 10. 10. 2019]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>

¹³² HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium. 2007, s. 126.

¹³³ Jak uvádí ze svých zkušeností Jiří Kubíček. Pozn. Ke dni 30. 10. 2019 je 1 švýcarský frank zhruba 23 Kč.

a dělí se o ně obě zúčastněné strany sporu. Každý zvláště si potom samozřejmě hradí své vlastní náklady za právní zastoupení, znalce, tlumočníka atd.¹³⁴ M. Reeb v již zmíněném rozhovoru „obhájí“ finanční podíl MOV na chodu CAS, protože tak na účastnících řízení celkově stojí menší náklady a většímu procentu sportovců je tak umožněno spor CAS předložit.¹³⁵ Zůstává tedy na zhodnocení každého, zda mu připadá arbitráž vedená CAS dostupná či nikoli.

Zásada *stare decisis*¹³⁶ zde neplatí výlučně, není tedy nezbytně nutné, aby rozhodci následovali předchozí rozhodnutí vydané v řízení před CAS. V rámci zachování právní jistoty se obvykle snaží tento postup dodržet, ale otázkou zůstává, zda se to CAS skutečně daří, když se setkává s kritikou z řad odborníků týkající se právě předvídatelnosti rozhodnutí.¹³⁷

Procesní pravidla přijatá CAS jsou v souladu se švýcarským zákonem o mezinárodním právu soukromém, jež upravuje obecný právní rámec pro mezinárodní arbitráže ve Švýcarsku. Hlavní charakteristikou tohoto zákona je značná autonomie stran konané arbitráže a diskreční pravomoc rozhodčího soudu při organizaci rozhodčího řízení¹³⁸ To dokazuje existence jen několika kogentních ustanovení, která mají zaručit řádnost procesu. Řízení před CAS může probíhat v angličtině a francouzštině, pokud se účastníci sporu nedohodnou, zvolí jazyk jednání vzhledem k okolnostem prezident relevantní komory. V případě zájmu o vedení řízení v jiném jazyce přichází na řadu překladatel.¹³⁹

Podle příslušných ustanovení švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém jsou rozhodčí nálezy konečné po jejich oznámení a mohou být

¹³⁴CAS. Náklady rozhodčího řízení CAS [online]. tas-cas.org [cit. 21. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>

¹³⁵ REEB, M. [online]. 2015, jinepravo.blogspot.com [cit. 10. 10. 2019]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>

¹³⁶ BERSAGEL, A.: *Is There a Stare Decisis Doctrine in the CAS?* In: Pepperdine Dispute Resolution International Law Journal, Vol. 12, Issue 2, 2012; s. 189–213.

¹³⁷ HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium. 2007, s. 126.

¹³⁸ Pojmy arbitráž a rozhodčí řízení se v této práci prolínají.

¹³⁹ Kodex CAS, článek R29 Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes

napadeny pouze před Švýcarským federálním tribunálem (ŠFT) a to jen z poměrně omezeného taxativního počtu důvodů.

Konkrétně je odvolání k ŠFT možné:

- v pochybnostech o správnosti ustanovení rozhodce, celého rozhodčího tribunálu nebo jejich pravomoci.
- v případě rozhodnutí záležitosti, které se nikdo nedomáhal
- pokud padlo rozhodnutí odporující švýcarskému veřejnému pořádku
- v případech, kdy je zpochybněno dodržení práva být slyšen.¹⁴⁰

ŠFT představuje nejvyšší soudní instanci, u které lze rozhodovat žaloby na zrušení rozhodčích nálezů a přesto, že jich přibývá, odvolání téměř nikdy nejsou úspěšná.¹⁴¹ Výsledkem takového odvolání může být buď potvrzení daného rozhodnutí, nebo jeho zrušení a vrácení k novému projednání CAS.¹⁴² Rozhodnutí CAS jakožto řádného arbitrážního tribunálu jsou uznatelná podle (Newyorské) Úmluvy o uznání a výkonu rozhodčích nálezů¹⁴³ ve všech zemích, které ji podepsaly.

4.3.1. Řádné arbitrážní řízení

Řádné arbitrážní řízení je známo od počátku existence CAS, přesto jsou však mnohem častěji řešeny spory v řízení odvolacím. Dle statistik CAS bylo za rok 2016 odvolacích řízení zahájeno 458, zatímco řádných něco kolem stovky a

¹⁴⁰ Švýcarský federální zákon o mezinárodním právu soukromém.

¹⁴¹ V historii CAS bylo odvolání k ŠFT úspěšné zatím pouze sedmkrát, dle:

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin202_2011.pdf

¹⁴² čl. 190 odst. 2, čl. 191 švýcarského federálního zákona o mezinárodním právu soukromém

¹⁴³ Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York 10. 5. 1959, vyhlášená pod č. 74/1959 Sb.

ad hoc tribunál potom řešil 28 případů.¹⁴⁴ Řádné řízení se využívá především pro komerční spory a v současnosti existuje větší množství sporů týkajících se výše sankcí udělených klubem, která mají prostor v řízení odvolacím, kde CAS figuruje jakožto „vyšší instance“.

V rámci řádného arbitrážního řízení se pro vymezení sporu aplikuje právo švýcarské, pokud se ovšem strany nedohodnou jinak.¹⁴⁵ Má dvě fáze, písemnou a ústní. V první fázi písemné podání projde kanceláří CAS tam, kde se má konkrétní spor rozhodovat.¹⁴⁶ K ústní fázi, kde probíhá slyšení svědků nebo prezentace důkazů, nemusí vůbec dojít za předpokladu, že dodané podklady jsou uznány za dostačující a vedoucí k rozhodnutí. Tento postup utváří prostor k rozporům o právu na spravedlivý proces, což právě potvrdil Evropský soud pro lidská práva v kauze Pechstein, které se budeme v této práci ještě podrobně věnovat.¹⁴⁷

4.3.2. Odvolací řízení

Odvolání proti rozhodnutí federace, sdružení nebo sportovního subjektu může být podáno u CAS, pokud tak určí předpisy daného orgánu nebo pokud strany uzavřely zvláštní rozhodčí smlouvu a hlavně za předpokladu, že navrhovatel vyčerpал prostředky nápravy, které měl k dispozici před odvoláním.¹⁴⁸ Častokrát jsou napadány verdikty disciplinární (např. dopingové kauzy), ale také třeba problémové přestupy nebo nominace do soutěží.

Odvolací řízení se podléhá ustanovením kodexu CAS, a to jak částí obecné, která byla zmiňována v souvislosti s řízením řádným, tak ustanoveními z části

¹⁴⁴ CAS. *Statistiky podání CAS* [online]. tas-cas.org [cit. 20. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2016.pdf

¹⁴⁵ *lex arbitri* - místo konání rozhodčího řízení je rozhodujícím kritériem pro určení práva rozhodného pro rozhodčí řízení

¹⁴⁶ CAS. Kodex CAS [online]. tas-cas.org, 2016 [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹⁴⁷ Blíže k případům Claudie Pechstein a Adriana Mutu v podkapitole 4.4 této práce

¹⁴⁸ CAS. Kodex CAS, R27 [online]. tas-cas.org, 2016 [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

zvláštní speciálně pro řízení odvolací, které v kodexu CAS nalezneme pod označením R47 – R59. Aplikované právo zvolí strany samostatně, nebo se rozhoduje dle práva země sportovní asociace, vůči které odvolání směřuje. Je možné se řídit i právem třetí země, pokud je pro rozhodování vhodnější.¹⁴⁹

Proti nálezu vydanému CAS, který jedná jako tribunál prvního stupně, lze podat kasační opravný prostředek v případě, že takové odvolání bylo výslovně stanoveno pravidly dané federace nebo sportovního subjektu.¹⁵⁰ Dle kodexu CAS je lhůta pro odvolání 21 dnů ode dne doručení předmětného rozhodnutí, proti kterému má odvolání směřovat, pokud není stanoveno jinak ve stanovách dané organizace.

4.3.3. Mediace CAS

CAS nabízí rovněž možnost pokusit se o vyřešení sporu smírem. Pravidla mediace se řídí některými z obecných ustanovení kodexu a řádu CAS, přičemž existují i speciální pravidla přímo pro mediaci před CAS (dále jen „Pravidla“). Článek 1 těchto Pravidel popisuje mediaci jako nezávazné a neformální řízení založené na dohodě (mediační doložka) mezi stranami, které se v dobré víře pokusí vyjednávat s druhou stranou s cílem urovnat spor týkající se sportu.¹⁵¹ Stranám je při jejich jednání nápomocen nezávislý mediátor neboli zprostředkovatel.¹⁵² Mediace je v zásadě určena pro řešení smluvních sporů a disciplinární záležitosti jsou z dílky obecně vyloučeny, až na výjimky v Pravidlech pro mediaci CAS, jež v čl. 1 stanovují možnost v některých případech a za předpokladu výslovné dohody stran, přednést k mediaci i takové spory

¹⁴⁹ HAMERNÍK, P. *Odvolací řízení před rozhodčím soudem pro sport* [online] bulletin-advokacie.cz [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/odvolaci-řízení-před-rozhodcím-soudem-pro-sport-cas?browser=mobi>

¹⁵⁰ CAS Kodex CAS, R46 [online]. tas-cas.org, 2016 [cit. 16. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹⁵¹ CAS. Pravidla mediace CAS [online]. tas-cas.org, 2016 [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Mediation_Rules_2016_clean_.pdf

¹⁵² CAS. Seznam mediátorů CAS [online]. tas-cas.org [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/mediation/list-of-mediators.html>

týkající se korupce nebo *match fixing*.¹⁵³ Mediátor podporuje řešení sporných otázek jakýmkoli způsobem, který považuje za vhodný. K dosažení tohoto cíle identifikuje sporné otázky, snaží se usnadnit diskusi stran o těchto otázkách a konečně zkusí navrhnout řešení. Žádné ze stran však nesmí řešení sporu uložit.¹⁵⁴

4.3.4. Ad hoc divize CAS

ICAS zřizuje takzvané ad hoc divize CAS při příležitosti významných sportovních her, zejména těch olympijských. Článek 74 Olympijské charty¹⁵⁵ stanovuje, že veškeré spory vzniklé při příležitosti Olympijských her nebo v souvislosti s nimi, budou předloženy výhradně CAS, v souladu s Kodexem CAS. Poprvé tomu tak bylo na Olympijských hrách v Atlantě roku 1996. Jedná o speciální formu řízení Arbitrážního soudu pro sport.

Při řešení sporů vzniklých v průběhu těchto klání je zcela klíčovým prvkem čas, a proto řízení probíhá opravdu velmi zrychlenou formou standardního řízení před CAS. Rozhodci jsou přítomni přímo v místě dění daných her, přesto sídlem pro určení rozhodného práva formálně zůstává Laussane, což dovoluje užití švýcarského práva. Například vůbec nedochází k výměně písemných podání a rozhodnutí je známo do 24 hodin od zahájení předmětného řízení.¹⁵⁶ Efektivita a rychlost takového řešení sporu pro sportovce znamená příznivou šanci na pokračování v soutěži v případě, že právo bude na jejich straně. Účastníci sporu hradí pouze své vlastní náklady např. na právního zástupce či tlumočníka.

¹⁵³ Anglické „match fixing“ volně přeloženo znamená ovlivňování průběhu nebo výsledku sportovního utkání

¹⁵⁴ CAS. Pravidla mediace CAS, čl. 9 [online]. tas-cas.org [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>

¹⁵⁵ Aktuální znění Olympijské charty [online]. olympic.cz [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/text/26--olympijska-charta>

¹⁵⁶ CAS. *Rozhodčí pravidla ad hoc divize CAS pro olympijské hry* [online]. tas-cas.org [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.tascas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

Jako příklad rozhodování ad hoc divize CAS si uvedeme případ z olympijských her v Naganu¹⁵⁷, kde čeští hokejisté získali legendární zlatou medaili. Situace byla taková, že hokejista Samuelsson hrál za švédský národní tým, přestože již získal občanství americké, a o to švédské tím pádem přišel. Tato skutečnost vyšla najevo po ukončení základní hrací skupiny a došlo kvůli tomu ke kontumaci výsledků již dohraných zápasů Švédů, což je dostalo na poslední místo tabulky a konkrétně pro český tým to znamenalo změnu soupeře do čtvrtfinále z původně očekávaného USA na „papírově“ slabší Bělorusko. Na druhé straně to mělo znevýhodnit tým ruský, který si Bělorusko jako soupeře vysloužil vedoucím pořadím a místo toho měl nastoupit právě proti Švédsku. Mezinárodní hokejová federace (IIHF¹⁵⁸) navzdory běžně aplikovaných pravidlům vyhověla protestu a rozhodla pouze o vyloučení hráče Samuelssona z her a výsledky i soupeři nakonec zůstaly beze změny v tabulce. Švédský a český tým se proti tomuto rozhodnutí odvolaly k tribunálu Ad hoc divize CAS. Výsledkem bylo potvrzení postupu Mezinárodní hokejové federace a rozhodci CAS zdůraznili, že odpovídá *fairplay*. Naopak podle nich nepřipadá v úvahu, aby byl některý z týmů zvýhodněn bez vlastních herních zásluh, pouze na základě provinění jednotlivce z družstva soupeře.¹⁵⁹

4.3.5. Antidopingová divize CAS

Druhá zvláštní divize CAS byla vytvořena speciálně pro řešení palčivého problému sužující oblast sportu, doping. Na sportovce je v současnosti vyvíjen tlak, aby podávali co nejlepší výkony, a proto často balancují na hraně povolené stimulace. O tomto faktu svědčí už jen množství sporů zahrnujících užívání zakázaných látek ve všech možných formách a také zvýšený zájem médií na toto téma. Posláním antidopingové divize je zajistit nezávislé dopingové testy.

Antidopingová divize CAS (CAS Anti-Doping Division, dále jen „ADD“) vystupuje jménem jakéhokoli sportovního subjektu, který formálně přenesl své

¹⁵⁷ Proběhly v roce 1998.

¹⁵⁸ International Ice Hockey Federation (IIHF)

¹⁵⁹ CAS OG Nagano 1998/004-005 Czech Olympic Committee, Swedish Olympic Committee and S v. IIHF

pravomoci na ADD,¹⁶⁰ jako orgán prvního stupně ve věcech porušení antidopingových pravidel. ADD má pravomoc vést řízení, vydávat rozhodnutí a ukládat sankce vyplývající z porušení příslušného antidopingového pravidla.¹⁶¹ Kancelář ADD zřizuje v místě olympijských her CAS, mimo toto období má své sídlo v Lausanne.¹⁶² Rozhodce zkušené v antidopingové problematice navrhuje ICAS ze stále seznamu rozhodců CAS, jejich jména jsou zveřejněna již před zahájením olympijských her a nemohou figurovat zároveň v ADD a ad hoc divizi CAS.¹⁶³ V místě konání olympijských her by měla ADD rozhodnout během 24 hodin¹⁶⁴ od zahájení řízení stejně jako ad hoc divize CAS. Rozhodnutí je vykonatelné okamžikem oznámení. Opravný prostředek může být podán k ad hoc divizi CAS dle příslušných pravidel pro olympijské hry.¹⁶⁵ Lhůta pro odvolání je 21 dnů a v případě, že tou dobou ad hoc divize již nebude „operovat“ v místě olympijských her, je taktéž možné odvolat se přímo u CAS v Lausanne.¹⁶⁶

4.4. Kauza Pechstein

Kauza nejúspěšnější německé rychlobruslařky Claudie Pechstein¹⁶⁷ se vepsala do dějin řešení sportovních sporů a opět uhodila na problematiku nezávislosti CAS. Spor začal v roce 2009, kdy byla v těle Pechstein zjištěna zvýšená hladina Erythropoetinu v krvi (dále jen „EPO“).¹⁶⁸ G. Bubník tento případ

¹⁶⁰ MOV a další signatáři antidopingového kodexu Světové antidopingové agentury (WADA).

¹⁶¹ CAS Anti-Doping Division. *Arbitration Rules*, článek 1 [online]. tas-cas.org [cit. 20. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/cas-anti-doping-division.html>

¹⁶² Tamtéž, článek 5.

¹⁶³ Tamtéž, článek 2.

¹⁶⁴ Pokud rozhoduje mimo konání olympijských her, rozhoduje v přiměřeném čase.

CAS Anti-Doping Division. *Arbitration Rules, article 18* [online]. tas-cas.org [cit. 20. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/cas-anti-doping-division.html>

¹⁶⁵ CAS Anti-Doping Division. *Arbitration Rules, article 21* [online]. tas-cas.org [cit. 20. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/cas-anti-doping-division.html>

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Claudia Pechstein – na pěti po sobě jdoucích olympijských hrách (1992-2006) získala vždy alespoň jednu (většinou dvě) medaile, závodů se aktivně účastní dodnes. *Claudia Pechstein* [online]. olympic.org [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.olympic.org/claudia-pechstein>

¹⁶⁸ Erythropoetin (EPO) je lidský hormon podporující tvorbu červených krvinek.

označil za „test case“, protože to bylo to poprvé, kdy na základě nepřímých důkazů (sledování krevního obrazu na základě opakovaných testů) došlo k faktickému odsouzení závodníka za krevní doping. Nebyla jiná možnost prokázání přítomnosti látky EPO v lidském těle než sledovat nenormální odchylky výskytu v krvi, protože EPO je vlastním hormonem člověka. Do té doby se o takové formě dopingu sice vědělo, ale až po zavedení biologických pasů vznikla příležitost to dokázat.¹⁶⁹ Claudia Pechstein sice nařčení z dopingu vytrvale odmítala, ale zároveň nepřipustila ani jiné jediné možné vysvětlení a to, že by trpěla vrozenou nemocí projevující se neadekvátní produkcí EPO. Vzhledem k tomu, že se odmítla nechat testovat, závěr zněl jasně - odsouzena. K tomu jí byl Mezinárodní bruslařskou unií (dále jen „ISU“) vyměřen trest zákazu činnosti na 2 roky. Pechstein rozhodnutí ISU napadla před CAS, který však v listopadu 2009 rozhodl ve prospěch ISU s prohlášením, že uložený zákaz byl legitimní.¹⁷⁰ Proti tomuto rozhodnutí podala odvolání ke Švýcarskému federálnímu tribunálu, který může rozhodnutí zrušit pouze z důvodu procesních nesrovnalostí. Její odvolání bylo zamítnuto.

Proto bruslařka následně podala stížnost proti Švýcarsku u ESLP ve Štrasburku, kde tvrdila, že švýcarské soudy porušily její právo na spravedlivý proces zakotvený v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁷¹ (dále jen „Evropská úmluva o lidských právech“). Pechstein si stěžovala hlavně na skutečnost, že sportovci jsou nuceni předkládat své případy před CAS kvůli rozhodčím doložkám, které musí podepsat jako součást kontraktu s klubem, unií či asociací, jež jim umožňují účast v soutěžích pořádaných danými sportovními organizacemi. Toto tvrzení ESLP uznal. Vzhledem k nedobrovolnosti výběru této instituce, je nutně článek 6 Evropské úmluvy o lidských právech dodržen. Proto byla vyslyšena stížnost týkající se odepření veřejného slyšení Pechstein před CAS. Dle ESLP bylo odepření žádosti na veřejné projednání

¹⁶⁹ BUBNÍK, G. *Německé soudy Pechsteinové vyložene stranily*. [online]. lidovky.cz [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/pravo-a-justice/nemecke-soudy-pechsteinove-vylozene-stranily-rika-k-obrimu-pripadu-sportovni-arbitraze-advokat-bubni.A190628_144637_in_byznys_pravo_ssu

¹⁷⁰ CAS 2009/A/1912 Claudia Pechstein vs International Skating Union

¹⁷¹ RADA EVROPY. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/umluva.pdf>

případu porušením práva na spravedlivé řízení a Pechstein byla přiznána náhrada ve výši 8000 EUR. Soudci ve Štrasburku ale nepodpořili její argument, že CAS není nezávislým a nestranným soudem, když zpochybnila způsob výběru rozhodců CAS. Pro tvrzení, že sportovní federace mají příliš velké slovo při jejich výběru, ESLP nenašel žádný důkaz, a proto jej odmítl. Pechstein ještě využila možnosti podat žádost o postoupení věci Velkému senátu ESLP, který sestává ze 17 soudců¹⁷². Dle čl. 44 odst. 2 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se rozsudek senátu (ESLP) stane konečným, když kolegium Velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva žádost o postoupení věci zamítne¹⁷³, jako tomu bylo v případě Claudie Pechstein. To znamená, že rozsudek ESLP ze dne 2. října 2018¹⁷⁴ je nyní konečný a závazný. A prozatím tedy potvrzuje, že CAS je skutečně nezávislý rozhodčí soud, který v zásadě poskytuje všechny záruky práva na spravedlivé řízení stanovené v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech.¹⁷⁵

Pechstein se nakonec obrátila ještě i na německé národní soudy, což není v oblasti sportovních sporů příliš běžné. Zemský soud se věcí odmítl zabývat z důvodu překážky věci rozhodnuté (*res iudicata*).¹⁷⁶ Mnichovský odvolacího soud se věcí zabýval a dokonce ve prospěch Pechstein, když prohlásil atletickou dohodu mezi Pechstein a ISU o výhradní jurisdikci CAS za v Německu neplatnou právě z toho důvodu, že Pechstein neměla jinou možnost než podepsat, aby mohla soutěžit. Dále přijal žádost Pechstein o náhradu škody od ISU ve výši 4,4 milionu EUR a prohlásil rozhodnutí CAS i ŠFT za nezpůsobilé.¹⁷⁷

¹⁷² Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 43 a 27 (1.) [online]. [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/umluva.pdf>

¹⁷³ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/umluva.pdf>

¹⁷⁴ ESLP. *Case of MUTU and PECHSTEIN v. SWITZERLAND*. Rozsudek ESLP ze dne [online]. 2. 10. 2018 [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#>

¹⁷⁵ CAS is a 'genuine independent arbitration tribunal, offering the guarantees provided by Article 6 § 1 of the European Convention on Human Rights, and that such sports jurisdiction is necessary for uniformity in sport'.

¹⁷⁶ ISU. *English translation of the German Supreme Court Decision on Claudia Pechstein Vs ISU*. [online]. [cit. 7. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.isu.org/claudia-pechstein-case/2082-german-supreme-court-decision/file>

¹⁷⁷ Tamtéž.

V roce 2016 byl však rozsudek mnichovského odvolacího soudu zrušen německým spolkovým ústavním soudem, který své rozhodnutí odůvodňuje takto. Přestože účast sportovců na soutěžích je fakticky podmíněna podpisem dohody specificky uvádějící CAS jako rozhodčí soud rozhodující v oblasti anti-dopingových pravidel, nejedná se o zneužití dominantní pozice sportovní asociace. Pravidla fungování CAS podle německého spolkového ústavního soudu představují dostatečnou záruku ochrany práv sportovců a rozhodnutí CAS jsou předmětem kontroly ze strany ŠFT.¹⁷⁸

4.5. Kauza Mutu

Adrian Mutu byl hráčem anglického FC Chelsea, když mu v roce 2003 byla dopingovým testem zjištěna v těle přítomnost kokainu. Chelsea v té době vlastnil Roman Abramovič, který za přestup Mutua zaplatil 22,5 milionů eur, a kromě okamžitého ukončení spolupráce po samotném bývalém hráči tyto peníze vymáhal.¹⁷⁹ Jako první situaci prověřil Odvolací výbor Premiere League, který shledal, že došlo k jednostrannému porušení smlouvy ze strany Mutua. (dle nařízení FIFA „bez spravedlivého důvodu“¹⁸⁰). Tento závěr potvrdil v prvním řízení i CAS. Poté bylo na rozhodčí komisi FIFA, aby rozhodla o finanční kompenzaci klubu, nakonec přiznala Chelsea odškodnění ve výši zhruba 17 milionů eur, i to CAS potvrdil (ve třetím řízení). Mutu napadl výsledek arbitráže před ŠFT s argumenty proti nezávislosti a nestrannosti CAS. Namítal především nevhodnost provázanosti rozhodců s jeho věcí: *„předseda senátu je prý údajně spojen s italskou advokátní kanceláří pracující pro Abramoviče a rozhodce jmenovaný Chelsea zasedal jako předseda rozhodčího senátu v prvním řízení u*

¹⁷⁸ ISU. *English translation of the German Supreme Court Decision on Claudia Pechstein Vs ISU*. [online]. [cit. 7. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.isu.org/claudia-pechstein-case/2082-german-supreme-court-decision/file>.

¹⁷⁹ HAVEL & PARTNERS s.r.o. *Kauzy Pechsteinová a Mutu a Mezinárodní sportovní arbitráž před Evropským soudem pro lidská práva* [online]. pravni prostor.cz [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/kauzy-pechsteinova-a-mutu-a-mezinarodni-sportovni-arbitraz-pred-evropskym-soudem-pro-lidska-prava>

¹⁸⁰ *Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Mutu a Pechstein* [online]. pravni prostor.cz [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/rozsudek-evropskeho-soudu-pro-lidska-prava-ve-veci-mutu-a-pechstein-sportovni-arbitrazni-soud-je-nezavislym-a-nestrannym-soudem-alespon-prozatim>

CAS,,¹⁸¹ ŠFT neshledal jako důvodnou obavu jak spojení rozhodce s předmětnou advokátní kanceláří, tak ani účast na rozhodování arbitrem, který se účastnil řízení týkající se ukončení smlouvy a následně i toho o finančním odškodnění.

Ohledně nezávislosti rozhodců se M. Reeb v rozhovoru vyjádřil tak, že rozhodce považuje za osoby disponující kombinací znalostí rozhodčího řízení, sportovního práva i sportu jako takového a v každém případě si CAS dává na nezávislosti arbitrů záležet. Již při svém jmenování musí vyplnit zvláštní formulář a zveřejnit veškeré informace, které je spojují se stranami konkrétního sporu. V důsledku toho mohou strany napadnout jejich nezávislost a nakonec je to ICAS, kdo rozhodne, zda bude tento rozhodce nahrazen či nikoli.¹⁸² Nakonec může rozhodnout až Švýcarský federální tribunál, který by měl definitivně zajistit, že žádná provázanost daného rozhodce s případem neexistuje a obavy o případnou podjatost opravdu nejsou na místě. Mutu nicméně podal stížnost proti Švýcarsku k ESLP, který 2. října 2018 o věci Pechstein i Mutu společně rozhodl.

4.5.1. Vliv rozsudku ESLP ve věci Pechstein a Mutu¹⁸³ na CAS

Případy Pechstein a Mutu byly první sportovní arbitráže rozhodované před ESLP. Dne 2. října 2018 senát Evropského soudu pro lidská práva zamítl stížnost bruslařky Claudie Pechstein a rumunského fotbalisty Adriana Mutua, že CAS porušuje článek 6 § 1 Evropské úmluvy o lidských právech v důsledku nedostatku nezávislosti. Přesto má rozhodnutí vliv na budoucí podobu rozhodčího řízení před CAS, které vzhledem k tomu, že také podléhá jurisdikci ESLP, neunikne ani dodržování podmínek spravedlivého procesu. Struktura CAS rozsudkem zpochybněna nebyla, což je pro mezinárodní sportovní arbitráž klíčové. Problém nepředstavuje ani kritice podrobovaný uzavřený seznam rozhodců, vzhledem

¹⁸¹ HAVEL & PARTNERS s.r.o. *Kauzy Pechsteinová a Mutu a Mezinárodní sportovní arbitráž před Evropským soudem pro lidská práva* [online]. pravni prostor.cz [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/kauzu-pechsteinova-a-mutu-a-mezinarodni-sportovni-arbitraz-pred-evropskym-soudem-pro-lidska-prava>

¹⁸² REEB, M. *Nowadays, the presumption that CAS is governed by the Olympic Movement has disappeared* [online]. jinepravo.blogspot.com. [cit. 15. 10. 2019]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>

¹⁸³ stížnosti č. 40575/10 and 67474/10

k jejich dostatečnému počtu (cca 400 arbitrů) a specializaci. Na druhou stranu je nutné zdůraznit, že sedmičlenný senát ESLP nebyl při rozhodování zcela jednomyslný (5:2). Dva ze soudců (soudce z Kypru a soudkyně ze Švýcarska) považují argumenty Pechstein proti nezávislosti CAS za oprávněné. CAS vzal na vědomí doporučení z rozsudku ESLP a upravil rozhodčí pravidla tak, že nyní již mohou sportovci v disciplinárních a / nebo etických záležitostech požadovat veřejná slyšení.¹⁸⁴ Další přelomovou změnou je možnost podat proti rozhodnutím CAS odvolání ke státním soudům, i když za omezených okolností a až jako poslední možnost. Je tomu tak opět hlavně z toho důvodu, že podpis dohody se sportovním svazem jako předpoklad pro účast v profesionálním sportu nelze brát jako donucovací prostředek pro rozhodování všech sporů před CAS.

¹⁸⁴ CAS. *Media Release* [online]. cas-tas.org [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Media_Release_Pechstein_ECHR_GC.pdf

Závěr

Tato práce má dvě roviny. V první, více teoretické části byl mapován vztah práva a sportu, přičemž cílem bylo poznat jejich vzájemné působení a následně srovnat definice, které nabízí současná legislativa. Následovalo zamyšlení nad existencí sportovního práva jako samostatného právního odvětví. I když byli a jsou zastánci obou variant, v současnosti se sportovní právo zatím nedá s jistotou označit za novou právní disciplínu. Spíše pojem chápeme jako souhrnné označení všech oblastí práva, které do sportu zasahují. Rovněž byla hodnocena právní úprava sportu v České republice, když byl rozebrán jediný v současnosti účinný předpis i se všemi jeho novelizacemi Nicméně ani poslední, nedávna novela nepřinesla kýžený výsledek a potvrzuje původní tezi. Zákon o podpoře sportu se stále jeví jako nedostačující pro potřeby rozvíjejícího se sportu. Novák jej výstižně označil za „rámcový a deklaratorní“.¹⁸⁵

Druhá polovina práce byla potom zaměřena na možné způsoby řešení sporů, jež vznikají v oblasti sportu. Obecný přehled spolkové úpravy měl posloužit jako základ pro orientaci v následující kapitole, jež se zabývá hlavně řešením sporů v rámci vnitřní struktury sportovních organizací. K prezentaci bylo využito příkladu fotbalu, protože vzhledem k jeho dlouholeté tradici a masové oblíbenosti se jeho hierarchická struktura stala velmi propracovanou. Bylo systematicky postupováno od národní fotbalové asociace (FAČR), přes evropskou fotbalovou federaci (UEFA) až po mechanismus řešení sporů uvnitř Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA).

Poslední kapitola je věnována Arbitrážnímu soudu pro sport v Lausanne (CAS), který je považován v současném mezinárodním systému řešení sportovních sporů za velmi významný. Díky němu je možná koncentrace těchto řízení při jednom rozhodovacím orgánu, namísto rozptýlení v jednotlivých národních soudních soustavách.¹⁸⁶ Zejména je pak šance na sjednocení postupů při řešení sporů v oblasti sportu. Kromě krátkého historického exkurzu jsou dále rozebrány jednotlivé druhy řízení před CAS a rovněž několik konkrétních případů. Sporovaná nezávislost tohoto rozhodčího soudu je strašákem, který se nad CAS

¹⁸⁵ KOLEKTIV AUTORŮ. Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 20

¹⁸⁶ HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007, s. 133

vznáší v podstatě od samého počátku existence. Vzhledem k současným závěrům soudů lze konstatovat, že je jeho status nezávislého a nestranného rozhodčího soudu pro sport zachován, ale je nutné brát v potaz příslušná doporučení plynoucí z odůvodnění předmětných soudních rozhodnutí.

Práce poskytuje ucelený náhled na vztah práva a sportu s důrazem na problematiku řešení sporů v oblasti sportu. Záměrem autorky nebylo obsáhnout téma práva ve sportu komplexně a zároveň detailně, neboť to by vzhledem k rozmanitosti a společenské rozšířenosti problematiky patrně nebylo možné ani v rozsáhlé knižní publikaci. Vybrané téma je proto zpracováno postupně od obecných souvislostí, přes právní rámec sportovních organizací až po konkrétní systém řešení sporů (demonstrováný na příkladu fotbalu jakožto světově nejrozšířenějšího sportu) a popis fungování Arbitrážního soudu pro sport v Lausanne obohacený příklady významných kauz. Výstup práce lze dle názoru autorky prakticky využít jako vstupní bránu do problematiky práva ve sportu, resp. řešení sportovních sporů.

Resumé

This thesis has two main levels. In the first, more theoretical part, the relationship between law and sport was mapped in order to identify their interaction and compare the definitions offered by legislation. This was followed by reflection on the existence of sports law as a separate legal branch. Although they have been pros and cons, sports law cannot yet be confidently described as a new legal discipline. Rather, we understand the term as a collective designation of all areas of law that interfere with sport. The legal regulation of sport in the Czech Republic was also evaluated, when the only currently valid regulation with all its amendments was discussed. However, even the last, recent amendment did not bring the desired result and confirms the original thesis. The Sport Act still seems insufficient for the needs of developing sport. Novák described it as "general and declaratory".

The second half of the work was focused on possible ways of solving disputes that arise in the field of sport. The general overview of the regulation of associations in Czech Republic should be noted as a basis for orientation in the following chapter, which deals mainly with dispute resolution within the internal structure of sports organizations. The example of football has been used, because of its long tradition and mass popularity. Its hierarchical structure has become very sophisticated. Each level from the National Football Association (FAČR) through the European Football Federation (UEFA) to the dispute settlement mechanism within the International Federation of Football Associations (FIFA) was described.

A significant part of the work is devoted to the Court of Arbitration for Sport in Lausanne (CAS), which is certainly considered important in the current international dispute resolution system. It makes it possible to concentrate these proceedings in a single decision-making body, rather than dispersing them in the different national judicial systems. In particular, there is a chance to unify dispute resolution procedures in the field of sport. In addition to a short historical excursion, there is also space for describing the various types of proceedings and several concrete cases. The disputed independence of this arbitral tribunal is a scarecrow that has been hovering over CAS since the very beginning of its

existence. In the light of the current conclusions, its status is maintained, but the relevant recommendations arising from the reasoning of the decision following complaints must be taken into account.

The thesis provides a comprehensive view of the relationship between law and sport with an emphasis on the issue of dispute resolution in the field of sport. The author did not intend to cover the topic of law in sport in a comprehensive and detailed way, because it would not be possible even in a large book publication due to the diversity and social spread of the issue. The selected topic is therefore processed gradually from the general context, through the legal framework of sports organizations to a specific system of dispute resolution (demonstrated on the example of football as the world's most widespread sport) and a description of the functioning of the Arbitration Court for Lausanne. According to the author, the output of the work can be practically used as a gateway to the topic of law in sport, particularly in resolution of sports disputes.

Seznam citovaných zdrojů

Literatura

- GÁBRIŠ, T. *International and European Sports Law*. 1. vyd. Bratislava, vlastním nákladem. 2015, 150 s.
- JURKA, H. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 112 s.
- HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. 87 s.
- HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. 142 s.
- KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, 247 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008, 129 s.
- KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. 278 s.
- KUBÍČEK, J. *Sport a právo*, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 316 s.
- KUKLÍK, J. a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, 182 s.
- MAISNER, M., DOUBRAVA P., JANÁK, J., VLACHOVÁ, B., DOMBROVSKÁ M. *Základy sportovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 174 s.
- OLIVOVÁ, V. *Sport a hry ve starověkém světě*. Praha: Artia, 1998, 207 s.
- RONOVSÁ, K., VITOUL, V., BÍLKOVÁ J. a kolektiv: *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014, 256 s.

- SÁDOVSKÝ, S. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 113 s.
- TÁBORSKÝ, F., *Sportovní hry*, GRADA, 2004., Praha. 159 s.
- SLUKA, Tomáš. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Praha: Havlíček Brain Team, 2007, 199 s.

Články

- CYPRÝN, Š., PLAČKOVÁ T.. *Odpovědnost za úrazy při sportu*. [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/odpovednost-za-urazy-pri-sportu>
- FLEMR, L., VALJENT Z. *Socializace sportem* [online]. [cit. 30. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.utvs.cvut.cz/lectors/zv_socializace_sportem.pdf
- FORST, A., SEDLÁČEK, D. *Rozhodčí komise spolku* [online]. 201. [cit. 15. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-komise-spolku-107682.html>
- HAMERNÍK, P.: Je rozhodčí soud pro sport skutečně „nejvyšším sportovním soudem“? In: *Právník*, 2012, č. 11; s. 1208–1222.
- HAVEL & PARTNERS s.r.o. *Kauzy Pechsteinová a Mutu a Mezinárodní sportovní arbitráž před Evropským soudem pro lidská práva* [online]. [pravniprostor.cz](https://www.pravniprostor.cz) [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/kauzy-pechsteinova-a-mutu-a-mezinarodni-sportovni-arbitraz-pred-evropskym-soudem-pro-lidska-prava>
- HAVEL & PARTNERS s.r.o. *Kauzy Pechsteinová a Mutu a Mezinárodní sportovní arbitráž před Evropským soudem pro lidská práva* [online]. [pravniprostor.cz](https://www.pravniprostor.cz) [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/kauzy-pechsteinova-a-mutu-a-mezinarodni-sportovni-arbitraz-pred-evropskym-soudem-pro-lidska-prava>

- KOHOUT, D. Rozhodčí komise spolku podle § 265 obč. zák. a její využitelnost při řešení sporů uvnitř sportovních asociací. *Rekodifikace & praxe*. 2015, č. 1, s. 2-4
- *Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Mutu a Pechstein* [online]. *pravni prostor.cz* [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/rozsudek-evropskeho-soudu-pro-lidska-prava-ve-veci-mutu-a-pechstein-sportovni-arbitrazni-soud-je-nezavislym-a-nestrannym-soudem-alespon-prozatim>
- SOKOL, T. Spolkové rozhodčí komise: otázky zatím bez odpovědi. In *Právní rádce*, 2015.

Cizojazyčné články

- BERSAGEL, A.: Is There a Stare Decisis Doctrine in the CAS? In: *Pepperdine Dispute Resolution International Law Journal*, Vol. 12, Issue 2, 2012; s. 189–213.
- BLACKSHAW I. S; „The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively „Within the Family of Sport“, *The Entertainment and Sports Law Journal*, 2003. s. 65-66.
- *Pechstein rulling represets a small victory for athletes* [online]. *sportsintegrityinitiative.com* [cit. 19. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.sportsintegrityinitiative.com/pechstein-ruling-represents-a-small-victory-for-athletes/>
- VAN DE GRAAF, C. *Mutu and Pechstein v. Switzerland: Strasbourg's Assessment of the Right to a Fair Hearing in Sports Arbitration* [online]. 2018 [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: https://strasbourgobservers.com/2018/11/30/mutu-and-pechstein-v-switzerland-strasbourgs-assessment-of-the-right-to-a-fair-hearing-in-sports-arbitration/#_ftnref1

- BROWN, A. *Pechstein rulling represets a small victory for athletes* [online]. sportsintegrityinitiative.com [cit. 9. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.sportsintegrityinitiative.com/pechstein-ruling-represents-a-small-victory-for-athletes/>

Legislativa

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York 10. 5. 1959, vyhlášená pod č. 74/1959 Sb.
- Švýcarský federální zákon o mezinárodním právu soukromém
- Zákon č. 440/2015 Z.z., o športe a o zmene a doplněníh niektorých zákonov

Mezinárodní dokumenty

- *Kodex sportovní etiky*. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>
- *Mezinárodní charta tělesné výchovy a sportu*. Dostupné z: http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/pdf/SPORT_E.PDF
- *Evropská charta sportu*, dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38361>

- *Evropská úmluva o lidských právech*. Dostupné z:
<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/umluva.pdf>
- *Olympijská charta*

Judikatura

- Nález Ústavní soudu ze dne 8. 3. 2011, *sp. zn. I. ÚS 3227/07*
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, č. j. 25 Cdo 1506/2004
- Gundel v. FEI, Tribunal Fédéral, ATF 119 II 271.
- CAS OG Nagano 1998/004-005 Czech Olympic Committee, Swedish Olympic Committee and S v. IIHF
- CAS 2009/A/1912 Claudia Pechstein vs International Skating Union
- Rozsudek Evropského soudního dvora, č. j. C 90/16
- English translation of the German Supreme Court Decision on Claudia Pechstein Vs ISU. Original judgment in German [online]
<https://www.isu.org/claudia-pechstein-case/2082-german-supreme-court-decision/file>

Předpisy sportovních organizací

- ČOV. Stanovy [online]. olympic.cz [cit. 21. 3. 2019] Dostupné z:
<https://www.olympic.cz/upload/files/Stanovy-COV-18-4-2018.compressed.pdf>
- FAČR. Stanovy, čl. 15 odst. 1 písm. f) [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019]
Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>
- Disciplinární řád FAČR

- FAČR. Procesní řád 2019/2020, §42, 3. a) až b) [online]. facr.cz [cit. 21. 3. 2019]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/242?category=1>
- UEFA. *Statutes* [online]. uefa.com [cit. 25. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/documentlibrary/aboutuefa/index.html>
- UEFA Disciplinary Regulations
- FIFA. *Statutes* [online]. 5. 8. 2019 [cit. 24. 10. 2019]. Dostupné z: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-statutes-5-august-2019-en.pdf?cloudid=ggyamhxxv8jrdfbekrrm>
- FIFA Governance regulation
- FIFA Disciplinary Code
- FIFA Rules Governing the Procedures of the Players' Status Committee and the Dispute Resolution Chamber (DRC)
- FIFA National Dispute Resolution Chamber

Ostatní elektronické zdroje

- <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>
- <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/list-of-arbitrators-general-list.html>
- <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>
- <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>
- https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2016_.pdf
- https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin202_2011.pdf
- <https://www.tas-cas.org/en/icas/members.html>
- <https://www.cuscz.cz/o-nas/statistika.html>
- <https://www.olympic.org/claudia-pechstein>

- https://www.lidovky.cz/byznys/pravo-a-justice/nemecke-soudy-pechsteinove-vylozene-stranily-rika-k-obrimu-pripadu-sportovni-arbitraze-advokat-bubni.A190628_144637_In_byznys_pravo_ssu
- <http://jinepravo.blogspot.com/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>
- <http://www.bulletin-advokacie.cz/odvolaci-rizeni-pred-rozhodcim-soudem-pro-sport-cas?browser=mobi>
- <http://www.tascas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>
- <http://jinepravo.blogspot.com/2015/03/matthieu-reeb-nowadays-presumption-that.html>
- <https://www.uefa.com/insideuefa/member-associations/>
- <https://www.sport.cz/ostatni/ostatni/clanek/1011445-predseda-cov-kejval-o-navrh-u-noveho-zakona-o-sportu-hymne-i-vztazich-s-cus-nektere-zalezitosti-se-demonizuji.html>
- https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Media_Release_Pechstein_ECHR_GC.pdf
- <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-nahled-na-definici-sportu-v-rozhodovaci-praxi-soudniho-dvora-eu-106700.html>
- http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf
- <https://law.marquette.edu/programs-degrees/sports-law>
- <https://www.sportsintegrityinitiative.com/the-echr-rejects-the-request-of-claudia-pechstein-to-refer-her-case-to-the-grand-chamber-of-the-echr/>
- <https://www.rowanlegal.com/sektory/sport/>